



ЧАСОПИС ИЗ СВЕТА НАУКЕ И ПРАКСЕ У ПЧЕЛАРСТВУ

# ПЧЕЛАР

ГОДИНА CXI, БРОЈ 10, ОКТОБАР 2007. ISSN 0350-431- X

[www.spos.info](http://www.spos.info)



тема броја

## АПИМОНДИЈА БЛИЖЕ НАМА

манифестација

## МЕДЕНИ ДАР ГРАДУ

ПЧЕЛАР - часопис из света науке и праксе у пчеларству

Издавач

САВЕЗ ПЧЕЛАРСКИХ ОРГАНИЗАЦИЈА СРБИЈЕ

Молерова 13, 11000 Београд,

011/2458 640, 064/40 191 63

spos@sezampro.yu, www.spos.info

**The Magazine of Serbian Beekeeping  
BEEKEEPER**

The Beekeeping Association of Serbia  
Serbia, 11000 Belgrade, Molerova St. 13

Председник СПОС-а

дипл. инж. **Живослав Стојановић**

Милана Мартиновића Металца 4, 24413 Палић  
024/753 771, 063/510 598, zobrad@yunord.net

Главни и одговорни уредник

**Миланка Воргић**

Олге Петров 24, 21000 Нови Сад

021 372 277, 063 586 513, vorgicbe@sezampro.yu

Издавачки савет

Проф. др **Јован Кулинчевић** (Београд) председник

Др **Нада Дугалић-Врндић** (Београд)

Проф. др **Зоран Станимировић** (Београд)

Др **Саша Орловић** (Нови Сад)

Мр **Небојша Недић** (Београд)

**Ненад Терзић** (Београд)

**Захарије Трнавчевић** (Београд)

**Жарко Живановић** (Сремски Карловци)

**Бранислав Радојчић** (Шид)

Редакција

Др **Нада Плавша** (Нови Сад)

Др **Горан Јевтић** (Крушевац)

Мр **Анета Георгијева** (Књажевац)

**Слађан Рашић** (Београд)

**Дејан Кречуљ** (Ковин)

**Живка Влајковић** (Земун)

**Милош Антонић** (Коцељева)

**Драгутин Гајић** (Велико Градиште)

**Миливоје Перовић** (Куршумлија)

**Верољуб Умељић** (Крагујевац)

**Зоран Севић** (Љубовија)

Чланови редакције из иностранства

**Владимир Аугуштин** (Метлика - Словенија)

**Борисав Брњада** (Бар - Црна Гора)

**Ферид Белатић** (Тузла - БиХ)

**Амир Демировић** (Сански Мост - БиХ)

**Милан Исидоровић** (Сутоморе - Црна Гора)

Др мед. **Стипан Ковачић** (Дарда - Хрватска)

**Бранко Кончар** (Козарац - БиХ)

Мр **Горан Мирјанић** (Градишка - БиХ)

**Александар Михајловски** (Скопље - Македонија)

**Франц Презељ** (Камник - Словенија)

Др **Златко Пушкадија** (Осијек - Хрватска)

**Милорад Чeko** (Бања Лука - БиХ)

Др **Ирена Џимревска** (Скопље - Македонија)

**Франц Шивиц** (Љубљана - Словенија)

Лектор и коректор

**Богданка Петровић**

Техничка припрема

**Ненад Делибос**

Тираж

**14.500 примерака**

Штампа

**Колор прес - Лапово**

тел. 034/853-715, 853 560, kolorpres@ptt.yu

Фотографија на насловној страни

**Пчелињак Жарка Живановића, Сремски Карловци**

Аутор: **Жељко Вулетић**

## Историја часописа

Први илустровани часопис за пчеларе штампан је 1883. године у Београду под именом "Пчела". Потом је штампан "Српски пчелар", 1. октобра 1896. године у Сремским Карловцима. Од 1899. године наставља да га издаје Српска пчеларска задруга у Руми. "Пчелар", орган Српског пчеларског друштва, излази од 1. јануара 1898. године у Београду. У Јануару 1934. године спојили су се "Пчелар" и "Српски пчелар" и од тада излазе под називом "Пчелар".

Указом председника СФРЈ "Пчелар" је 1973. године одликован Орденом заслуга за народ са сребрним зрацима за изванредне заслуге, популарисање и унапређење пчеларства, а Културно-просветна заједница Србије доделила му је 1984. године Вукову награду за допринос култури у Србији.

## Чланство у СПОС-у

Чланство у Савезу пчеларских организација Србије остварује се преко друштава пчелара по слободном избору. Чланарина у 2007. години за чланове из Србије износи 1.100 динара, из Републике Српске 28,8 КМ, из Хрватске 228 куна, из Словеније 5.273 толара, за пчеларе из Црне Горе, Македоније и осталих страних земаља где се часопис шаље поштом 32 €, а где се шаље авионом 40 €. Чланство подразумева добијање 12 бројева часописа годишње.

**Рачун СПОС-а: 160-17806-08**

## Сарадња са часописом

Рукописи и фотографије се не враћају. Редакција задржава право редиговања текстова. За садржај текстова одговарају аутори, а за садржај огласа оглашивачи. Листови који преузимају радове из часописа "Пчелар" дужни су да јасно наведу извор информација.

CIP - Каталогизација у публикацији  
Народна библиотека Србије, Београд  
638.1

ПЧЕЛАР: часопис из света науке и праксе у пчеларству/ главни и одговорни уредник Миланка Воргић. Год. 1, бр. 1. (јануар 1898) - . - Београд: Савез пчеларских организација Србије - (Лапово: Колор прес) - 24 цм

Месечно

ISSN 0350-431X = Пчелар

COBISS.SR-ID 15913218



|                                                        |     |
|--------------------------------------------------------|-----|
| Дејан Кречуљ                                           |     |
| <b>Апиметеоролошка прогноза</b>                        | 433 |
| Дејан Кречуљ                                           |     |
| <b>Писмо пчеларима</b>                                 | 434 |
| Живослав Стојановић                                    |     |
| <b>Јубиларни - 40. конгрес апимондије у Аустралији</b> | 437 |
| Слађан Рашић                                           |     |
| <b>Контролисано спаривање матица</b>                   | 440 |
| Стојан Јовановић                                       |     |
| <b>Узгој и замена матица у августу</b>                 | 442 |
| Др Војислав Гузина                                     |     |
| <b>Еводија</b>                                         | 444 |
| Момчило Кончар                                         |     |
| <b>Амброзија и пчеле</b>                               | 446 |
| Дејан Кречуљ                                           |     |
| <b>ЦЦС - круг се сужава</b>                            | 447 |
| Н.И. Сулим                                             |     |
| <b>Лечење пчелињим отровом</b>                         | 448 |
| Литерарно новинарска секција                           |     |
| <b>Пчелице вреднице Ердевика</b>                       | 450 |
| Милош Антонић                                          |     |
| <b>370 година од преноса европске пчеле у Америку</b>  | 451 |
| Миланка Воргић                                         |     |
| <b>110 година од оснивања СПОС-а</b>                   | 452 |
| Милун Мандић                                           |     |
| <b>Пчеларство на тлу Јагодине</b>                      | 454 |
| Миланка Воргић                                         |     |
| <b>Сајам шљива у Осечини</b>                           | 455 |
| Ђоко Зечевић                                           |     |
| <b>Маестро пчелињег оркестра</b>                       | 456 |
| Жељко Вулетић                                          |     |
| <b>13. фестивал меда</b>                               | 458 |
| <b>Вести</b>                                           | 460 |
| <b>Реаговања</b>                                       | 461 |
| <b>Предавачи СПОС-а</b>                                | 462 |
| <b>Признања и награде СПОС-а</b>                       | 469 |

## АПИМЕТЕОРОЛОШКА ПРОГНОЗА ЗА ОКТОБАР

Према предвиђањима метеоролога у октобру ће бити лепо, јесење време, богато падавинама и с угодним температурама. Можда поучена летошњим незапамћеним врелинама, већина пчелињих друштава је већ одавно испрополисала своје станиште.

Већ у првој декади очекује се врло топло, са јутарњим температурама од петнаестак степени, а двадесетпет око поднева. У првој половини месеца очекује се само неколико кишних дана, али је чешће могућа јутарња магла, јер ће бити тихо и без ветра.

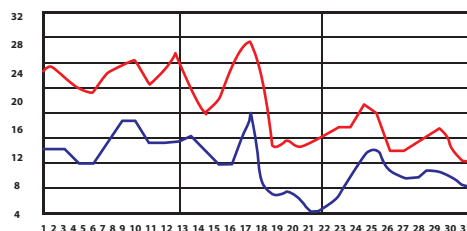
Почетком друге декаде биће продора хладнијег ваздуха, али се већ око петнаестог очекује право михољско лето са температурама сличним онима из средине маја. Статистички посматрано, време ће наликовати оном у мају 1998. године.

Крајем друге декаде и почетком треће - знатнији пад температуре, киша све чешће, обилнија и дуготрајнија, све до краја месеца. Почетком треће декаде јутарње температуре спустиће се испод петог подеока, а преко дана ће бити и до десетак степени.

Овакво време прилика је да се заврше радови у пчелињаку - да се учврсте постоља кошница, уреди заштита од ветра и мишева, провере сумњиве заједнице, подеси вентилација и обезбеди мир на пчелињаку, понешто офарба, доради - а и пчелицама за лепе јесење уносе и комплетирање хране за зимовање.

У лепим данима за масовни излет, још једном ваља детаљно прегледати стање друштава: оценити снагу заједнице, присуство и квалитет матице, количину, квалитет и размештај хране, уз посебно обраћање пажње на здравље. Излишно је подсећати на вароу, а ако метеоролози не греше, прилике за њено третирање биће довољно.

### ОКТОБАР





# ПИСМО ПЧЕЛАРИМА ЗА ОКТОБАР

## ГОСПОДИНУ КУПЦУ, С ПОШТОВАЊЕМ

После, без сумње веома чудне, варљиве, непредвидиве и тешке године - како год је назвали - пчелице неграмзивог пчелара су се сигурно снабделе солидним залихама хране. Саме или уз малу пчелареву помоћ.

А шта са залихама које је спремио пчелар? У мисли ми се изнова враћа разговор са колегом из околине Трстеника, који је још после издашних медобраћа багрема помињао да не зна где ће с медом кад буде нашао времена да почне да врца, јер су му остале силне залихе од прошле године. Зато, можда није на одмет прозборити неку о ономе што нас ускоро чека на многобројним пчеларским продајним манифестацијама широм Србије – од традиционалног Ташмајдана па све до пролећних дана.

Као трговачки унук поштујем тај занат мајстора, јер никад није било лако продати; у данашња смутна времена посебно. Сада обично ту вештину задевамо страном речју – маркертинг; дућан, сајам, вашар ... како било, “ко зна тај и има”, кажу Французи.

Деценијама је оправдано владало мишљење да је некадашња источноевропска роба веома добра, али јој је цена била ниска јер је лоше упакована. Свака роба, да би постала купцу привлачна и да би је више платио, мора, осим што је квалитетна, да буде и у допадљивој амбалажи. Понеки наш инвентивни, довитљиви и предузетни пчелар још одавно је то схватио и урадио. Избирљиво светско тржиште које нам се врло уздржано и с мноштвом услова и условљавања отвара, сада то подразумева и тражи.

За паковање меда треба користити искључиво стаклену амбалажу. Иако се у продаји могу наћи, по повољној цени и привлачно дизајниране пластичне посуде, ипак је стакло здравствено најисправније. Да би се доследно испоштовао овај захтев, затварајући такође треба да буду стаклени. Код нас су такве тегле, међутим, још увек реткост, па су у широкој примени пластични «twist



Искључиво стаклена амбалажа

off» поклопци. Због реакције меда са металом, лимени поклопци нису употребљиви, осим ако су пластифицирани. Цилиндричне стакленке какве се деценијама користе у прехрамбеној индустрији за паковање туршије и остале зимнице лагано треба да уступе место модернијем дизајну.

Посебно повољан ефекат на купце има ако се напуњена тегла меда залије танким слојем воска. То безначајно повећава трошак производње, али указује на природност производа, асоцира на здраву храну пошто је тако мед конзервиран, као што то и пчеле раде у кошници, поклапајући га зрелог. Посебан ефекат добија се употребом глинених посуда, наменски дизајнираних за мед



Важна је етикета

и са примереном декорацијом, са рељефима цвећа, медведића и слично. Иако су допадљиви, недостатак оваквих «ћупова», међутим, јесте то што су непровидни и што купац не може да види боју меда.

Мада је етикета изузетно значајна, мало их је добрих. На њој треба да је крупним

словима исписан садржај, да је то мед и које је врсте. Треба указати и на рок трајања, односно датум паковања. Осим података о произвођачу, неопходно је да се назначи и колика је маса меда без амбалаже. Већ истакнуту предност прозирности стакла ваља искористити, па зато етикета ако је већа од трећине површине ваљкастог дела стакленке биће штетна јер заклања мед. Боље је начинити две мање, с предње и задње стране. Предња, већа, има више информација, док су на задњој обавезни подаци и простор са бар кодом. Обе етикете спаја заштитна трака као простор за додатне поруке купцу. Кад се постигне жељени облик амбалаже и етикете, тада се они морају дуго задржати. Измене и експерименти збуњују купца доводећи га у заблуду да је то други производ или произвођач. Тим који добија не треба мењати.

Ликовно решење етикете ваља да је укусно урађено. Иако пчелари уживају у сликама саћа и кошница, то купце углавном не интересује. Симпатични цртежи пчелица, попут оних са цртаних филмова допаљиви су деци, а они и јесу важна циљна група. Ту су и цветићи, призори из природе и, свакако, меце са ђупом меда, шапе завучене у пањ или дебло док око њега лете пчелице и слично.

Приликом избора боја не треба се устручавати од употребе комбинација које ће највише привлачити пажњу. Дугогодишње искуство упућује на Гебелсове или кока-кола боје: бело, црвено и црно. Застава фашистичке Немачке јесте била црвена са белим пољем и црним кукастим крстом; за знак компаније Соса-сола коришћене су исте боје, а оба "производа" су привукла милионе следбеника, односно потрошача. Будимо практични, искористимо то искуство.

Мед је и пригодан поклон. Да ли сте знали



*Медених пола stoleћа*

да свима позната амбалажа у облику меда ове године слави педесетогодишњицу? Настала је 1957. На слици видимо појединачна паковања али и сетове од по три меда који су, како произвођач наводи у понуди, идеални за поклоне драгим особама, пријатељима, рођацима, комшијама, будућим купцима односно клијентима.

Занимљиве су и колекције малих паковања, од по 50 грама, али различитих врста меда. Она пружају изузетно задовољство дегустације, упоређивања, могу да покрену занимљиве разговоре, посебно ако је пчелар у друштву.



*Медене сламчице*

Колико може да буде мало меда у паковању, а колико је важна сама идеја показује и америчка фирма Green ariaries из Хантсвила у Алабами са својим минијатурним паковањем медених сламчица. То су пластичне цевчице дуге петнаестак центиметара испуњене мешаним медом флоре Северне Алабаме. Ту има приближно пет грама меда, енергетске вредности 15 калорија, што га чини правим избором за ужину после наставе омладини и школској деци, али и одраслима којима је опао ниво шећера у крви или су се уморили.

Исти произвођач, између осталог, нуди и мед у саћу, и ту је доследан. Производ који купац добија је комплетан медишни полурам. "Садржај рама је у целости јестив и изградиле су га саме пчеле; он долази директно из кошнице са оригиналним дрвеним



рамом. Као награду добијате малу количину искористивог чистог прополиса, такође јестивог, на обе стране бочних летвица”, стоји у каталогу.

Потенцијалног купца треба пре свега поштовати, не наваљивати и не исказивати претерану жељу да му се производ по сваку цену «утрапи». Наравно не ваља бити ни равнодушан, јер нас купац неће молити. А кад се заподене разговор о меду, тада ваља бити аргументован. Многе фасцинира кад сазнају да мед успорава старење и продужава живот. Старије особе које су у младости узимале мед или много свежег воћа, поврћа и воћних сокова, у старијим годинама имају младалачку свежину и доживљавају дубоку старост као Хипократ - “отац медицине”. Још је Питагора говорио: “Да нисам јео мед, умро бих 40 година пре”.

Британски принц Чарлс је пчелар, а кошнице су му поклонили Словенци. Ирски песник Бернард Шо био је пчелар и дуго остао виталан, а пољски песник Трембески који је дуже од 30 година узимао мед, такође је са својих 80 година био изузетно свеж, виталан и весео. Мудри Аристотел мед је називао росом пречишћеном од дуге и звезда, а пчеларством су се бавили од Вергилија у античко време до великана писане речи, генијалног грофа Лава Николајевића Толстоја и познатог глумца Хенрија Фонде. Шеик Саид Бин Газиба из Саудијске Арабије имао је 149 година, и тврдио да је јео углавном

хлеб и мед и пио воду, а свакодневно је пешачио 10 километара. Руска академија наука је још давно објавила да су од 130 анкетираних стогодишњака чак 108, или 80 одсто њих били пчелари. Сувише висок проценат да би била случајност.

Све ово, и још много више, треба узети у обзир када се крене у продају пчелињих производа; о свему треба добро размислити, осмислити и урадити, а потом прићи господину купцу, с дужним поштовањем.





# ЈУБИЛАРНИ - 40. КОНГРЕС АПИМОНДИЈЕ У АУСТРАЛИЈИ

први део



## Свечано отварање Апимондије

Ова, 2007. година, протиче у знаку великог јубилеја - 110 година постојања нашег СПОС-а, али и истоветног јубилеја Апимондије. У јубиларној години, у Мелбурну, у далекој Аустралији, од 9. до 14. септембра одржан је и јубиларни 40. Конгрес Апимондије. На Конгресу су одржане 2 Генералне скупштине Апимондије, оралне и постер презентације, Апиекспо и једна пчеларска екскурзија (техничка тура). Ово је, након поновног учлањења СПОС-а у Апимондију, 2003. године, наше треће присуство на највећем светском скупу пчелара. Нажалост, због велике удаљености и трошкова који нису мали, наш Савез је представљао само председник СПОС-а – Живослав Стојановић. Треба, међутим, напоменути да сагласно одредбама Статута Апимондије, с обзиром на број чланова СПОС-а (више од 12.000) и на број кошница које су у власништву наших чланова (више од 300.000), ми имамо право на 3 гласа у Генералној скупштини Апимондије. Кад је реч о стручном делу, вредно је помена да су 2 наша члана имала по 2 своје постер презентације и по једну оралну. То су Срђан Тодоровски и Драгослав Илић-Шеш. Први није могао да дође, те сам му ја, сагласно ранијем договору, понео и поставио 2 постер презентације, док је г-дин Шеш био присутан не само са својим презентацијама, већ је имао и свој филм о Конгресу Апимон-

дије у Ирској 2005, који је награђен Великим признањем. У конкуренцији пчеларских часописа, нажалост, ни комисији није било познато које је место заузео наш часопис Пчелар, али је сигурно да није био пласиран ни на једно од прва 4 места.

Аустралија је огромна земља, једна од највећих на свету са укупно (заједно са Тасманијом) 7,7 милиона км<sup>2</sup>, али веома ретко настањена па има свега 20 милиона становника. Домородачко становништво – Абориџини који на том простору живе 40.000 година заступљени су данас са свега 2%, а 90% су Енглези, Ирци и остали европски народи. У пчеларском смислу, могло би се рећи да је Аустралија идеална за пчеларство, иако је првих 8 пчелињих заједница насељено тек 1822. године. Данас у овој земљи има скоро 600.000 кошница и више од 10.000 пчелара. 400.000 кошница је, међутим, у власништву само 700 пчелара што је 70% укупног пчеларског потенцијала Аустралије. Укупно годишње произведу од 17.000 до 25.000 т меда. Просечна производња по кошници је 67 кг, а пчелари професионалци, да би имали рационалну производњу треба да остваре од 200 до 250 кг меда по кошници. Главна паша јесте надалеко познати еукалиптус (има их више врста: *Eucalyptus exceptionnels*, *Eucalyptus melliodora*, *E.camaldulensis*, *Eucalypts sp.*, *E. leucoxydon*, *E. marginata*, *E.diversicolour*,





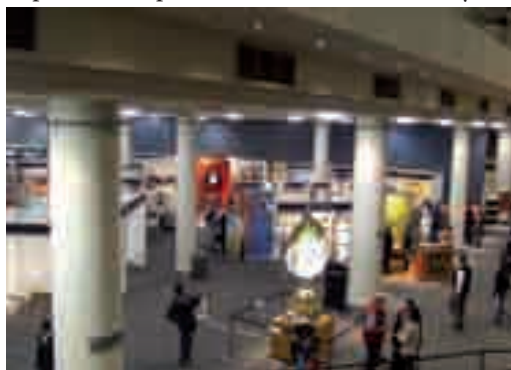
### Апиекспо

Eucalyptus sp.), а доминантна кошница је ЛР на 10 и 8 рамова. Италијанска раса пчела (*A. m. ligustica*) је најзаступљенија, али има и кавкаске (*A. m. caucasica*) и крањске (*A. m. Carnica*).

У Организационом комитету Конгреса били су: Terry Ryan, Keith McIlvride, Stephen Fewster, Bruce White, Col Wilson, Margaret Blunden, Trevor Weatherhead, Bob Gulliford, Stephen Ware i Ken Gell. Конгресу Апимондије су, наравно, присуствовали и активно учествовали у раду председник Апимондије г-дин Asger Sogaard Jorgensen, секретар Riccardo Jannoni-Sebastianini и подсекретар Filipo Jannoni-Sebastianini.

### ДАН ПРВИ – 09. септембар

Свечана церемонија отварања Конгреса почела је у 18,00 часова у Džon Betmen Teatru, једној од многобројних сала Изложбеног центра (Melbourne Exhibition & Convention Centre) у Мелбурну. У препуној сали делегатима из читавог света обратили су се председник Организационог комитета Терру Руан и председник Апимондије Asger Sogaard Jorgensen. Приступ Конгресу је био контролисан и без обзира да ли је неко желео да посети једну од 3 сале у којима су одржавана предавања или Апиекспо, увек



### Апиекспо

је морао пролазити кроз изложбени простор (Апиекспо). Апиекспо је био на 2 нивоа са око 120 штандова, односно укупно 116 штандова, али су неки били и обележени са а), б) или ц). Штандови су били униформних димензија 3x3м, али било је и упола мањих и нешто мањих димензија 3x1,5м. Десно од улаза био је постављен највећи штанд димензија 9x9м, штанд Француског пчелар-



### Штанд Мађарског пчеларског савеза

ског савеза (l'Union Nationale De L'Apiculture Francaise), иначе домаћина наредног, 41. Конгреса Апимондије у Монпељеу, 2009. године. Њихова делегација је била једна од многобројнијих, искључујући домаћина Аустралију, са сигурно више од 20 делегата. Предводио их је нови (стари) председник Савеза г-дин Анри Клеман (Henri Clément). Наиме, тог господина имао сам прилику да сретнем за време његовог ранијег мандата, још у децембру 1996. године, у седишту Француског пчеларског савеза у Паризу. Тада сам, по овлашћењу тадашњег председника СПОС-а Михајла Филиповића, успео да постигнем споразум о међусобној размени наша 2 часописа без икакве надокнаде (наш Пчелар и Француска пчеларска ревија), што је и функ-





*Штан Индијског произвођача меда*  
 ционисало наредне 2 године. Стога је наш сусрет био веома срдчан и биће више него пријатељски до краја самог Конгреса, односно до окончања техничке туре.

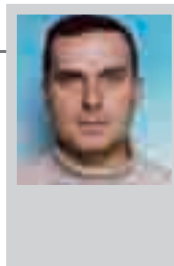
Штанд бр. 1 припадао је фирми Kashmir Apiaries Exports из Индије, фирми која има пунионицу за дневно паковање 50.000 тегли и годишњи капацитет испоруке од 20.000 т меда (као седмогодишња укупна производња чланова СПОС-а). Учесници из суседне Републике Мађарске били су такође веома бројни на изложби, њих око 20 чланова. Имали су 2 штанда, први је имала фирма Anivet која све успешније продаје ротирајуће кошнице (осмислио Јанош Коња, рођен у Чоки) и други који је припадао Мађарском пчеларском савезу са неизбежном прошлогодишњом Краљицом меда. Нормално, најзаступљенији штандови су били из Аустралије, Новог Зеланда, Кине, Јужне Кореје, Немачке, Велике Британије и других



*Карл Јентер*  
 земаља. Посебно атрактиван био је украјински штанд, као и штандови троје кандидата за организацију Конгреса Апимондије 2011. године – Аргентина, Бразил и Мексико. Посебно интересовање је било за штанд познатог Карла Јентера који је за техничку иновацију добио бронзану медаљу. Међу непријатна изненађења сврстао бих изостанак познатог француског Thomas-a, италијанске Lege, многих немачких познатих фирми и присуство, рекао бих на почасном месту, неизбежног моћног Bayer-a са видним рекламама својих производа – Bayvarol, Perizin i Checkmite+.



*Штанд Bayera*



## КОНТРОЛИСАНО СПАРИВАЊЕ МАТИЦА



Одгајивачи матица широм Америке и Европе, у последњих педесетак година у већој или мањој мери примењивали су контролисано спаривање матица. У том периоду одгојено је хиљаде селекционисаних матица и све се више напуштао метод природног изројавања пчела и природне замене матица. На тај начин је појачана контрола праћених и проучаваних линија матица. Потпуна контрола спаривања била је могућа у изолованим спаривалиштима или применом вештачког осемењавања матица.

Наравно, и у условима које су испуњавала и најизолованија спаривалишта има недостатака међу којима су најзначајнија два:

а) апсолутна контрола спаривања је била скоро немогућа јер се матице спарују на већим раздаљинама, ван пчелињака

б) за сваку линију трутова која се користи у одгајивачком програму потребно је по једно изоловано спаривалиште што је неизводљиво.

Проблеми у контролисању спаривања су превазиђени увођењем вештачког осемењавања. У почетку такви сложени поступци гајења примењивани су у научне и истраживачке сврхе док у последње време све већи број комерцијалних одгајивача матица, у сарадњи са факултетима и научним институтима, примењују инструментарно осемењавање матица.

Инструментарна инсеминација матица није компликован процес. То је механички пренос семене течности од трута до овидукта матице. Ово се проводи уз помоћ различито конструисаних апарата за вештачко осемењавање матица и шприцева. Сви мо-

дели овог поступка обухватају примену  $\text{CO}_2$  помоћу којег се матица омамљује. У таквом стању матица се поставља у положај који омогућава да се уз помоћ шприца сакупљена и припремљена семена течност убризга у њено тело. Да би човек овладао овом техником сматра се да је потребно да осемени 50-100 матица.

Приликом примене ове методе спаривања матице основни проблеми су гајење трутова, држање трутова до њиховог потпуног полног сазревања (око 2 недеље старости) гајење матица, координирање производње матица и трутова, познавање порекла матица.

Понашање вештачки осемењених матица разликује се од понашања природно спарених. Природно спарена матица се спарује са 6-7 дана старости, а почиње да полаже јаја са 8-9 дана. Код вештачког осемењавања матица се осемењује између 20. и 30. дана старости, а полагање јаја почиње тек са 30-50 дана (изузетак су матице које се третирају угљен-диоксидом).  $\text{CO}_2$  има двоструку улогу: користи се при осемењавању да би омамио матицу, али и стимулише је да што пре почне да полаже јаја. При том се матица ставља у кавез, а кавез у теглу у коју се убризга  $\text{CO}_2$ . Гас опија матицу и третман траје 5-10 минута. Овај поступак се обавља обично 2 дана после осемењавања.

Проблем код вештачког осемењавања код медоносне пчеле је техника колекционирања и чувања сперме висококвалитетних трутова. Од тога, пре свега, зависи



чувања вредног генетског материјала. Вештачко осемењавање матица медоносне пчеле није примењивано на нашим просторима, мада је тај начин чувања генетски вреднијих екотипова пчела у програму очувања и унапређења наше расе *Apis mellifera carnica*.

### ЗАКЉУЧАК

За разлику од других аутохтоних домаћих врста животиња које су по правилу нископродуктивне наша аутохтона раса пчела *Apis mellifera carnica* са својим варијететима једна је од највреднијих раса медоносних пчела на свету, по свим карактеристикама које одликују овог социјалног инсекта (продуктивност, мала потрошња хране, добро презимљавање, благ темперамент, одличан пролећни развој).

Важно је напоменути да многе земље Балкана немају свој, аутохтони генетски материјал. Несавесним увозом других раса медоносне пчеле свој аутохтони материјал су изгубили Бугари и Румуни. Зато је и велики императив за све одгајиваче и селекционере медоносне пчеле да сачувају и, колико је могуће, усаврше нашу медоносну пчелу.

■  
ефектност озбиљног одгајивачког програма. Испитивањем је утврђено да сперма која се чува на собној температури до две седмице показује особине исте као код свеже сперме. Дуже чување на собној температури, међутим, смањује виталност сперматозоида. Чување сперме на Т испод 0 (у течном азоту на Т од  $-196^{\circ}\text{C}$ ) је веома успешна метода







## УЗГОЈ И ЗАМЕНА МАТИЦА У АВГУСТУ

Млада и квалитетна матица је први од три најважнија услова за успешно презимљавање и брз пролећни развој здраве пчелиње заједнице која има довољно залиха хране. Таква млада матица наставиће полагање јаја све до октобра, уколико потраје лепо време. Из тог легла обезбеђује се довољан број зимских пчела које ће презимити и припремити пчелињу заједницу за пролеће.

Уколико у друштву нема младе матице старија ће раније престати да полаже јаја јер је крањска раса пчела позната по штедљивости хране. Смањењем уноса нектара из природе матица смањује број положених јаја. Та лоша особина крањске пчеле нарочито је изражена у сушним годинама и донекле се може ублажити заменом старе матице. То се може учинити током целог пашног периода. Матицу у производним друштвима најбоље је заменити у августу, јер ће млада матица полагати јаја и до октобра.

Узгој и замена матица у августу има предности али и недостатке, па је зато потребно томе посветити посебну пажњу. Предности августовске матице су што ће до краја календарске године положити мали број јаја, па се може сматрати да ће јој наредна сезона бити прва, кад је она и најбоља. Матица која почне полагање јаја у августу чиниће то дуже од других које су раније почеле.



Та разлика се најбоље могла уочити ове године, кад су старије матице, због дуготрајне суше и тропских врућина у августу полагале мали број јаја. Рамови са леглом из заједнице са младом матицом просто се нису могли упоредити са рамовима са леглом из друшта у којем је била прошлого-

дишња матица. Слично је упоређивању рамова са леглом из маја и септембра или октобра.

Продужено полагање јаја значи да ће друштво обезбедити већи број радилица, тзв. зимских пчела чија улога није само у презимљавању него и одгајању младих пчела у рано пролеће.

Животни век ових радилица је знатно дужи него радилица које су се излегле у току сезоне интензивне паше која траје од маја до јула. Летње пчеле живе просечно око 45 дана, а животни век зимских радилица траје и до 6 месеци односно око 180 дана.

Зимска радилица ће одгајити неколико генерација младих пчела и обезбедити цветни прах, нектар, воду и обавити све друге послове у пролећном развоју пре него што је замене младе пчеле. Кад друштво довољно ојача неће осетити нестанак старих радилица које су потпуно испуниле свој задатак и оставиле јаку пчелињу заједницу, а у природи већ има довољно хране.

Млада августовска матица почеће већ почетком јануара, раније него стара матица, да полаже јаја, што ће обезбедити бржи развој и оптималан број радилица за медодобрање.

С обзиром на то да је пролеће таквој младој матици прва сезона у интензивном полагању јаја, она неће показивати посебну склоност према ројењу, што значи да ће се друштво посветити медодобрању.

Осим тога, треба напоменути да је пре производње августовске матице сезона медодобрања и врцања меда углавном завршена. У природи, међутим, још има довољно паше да се може узгајати матица, а у свакој кошници има и довољан број полно зрелих трутова спремних да оплоде младе августовске матице.

Уколико у природи, попут ове године, нема паше, симулацијом преко прихрањивања код друштва ћемо изазвати осећај да постоји паша. На тај начин ћемо натерати пчелиње заједнице да не избацују трутове, мада ће се њихов број смањити.

Недостаци узгоја младе матице у августу

су што се она не може користити за производњу нових ројева. Намењена је искључиво замени матица у производним друштвима.

У зависности од начина узгоја матица, ризик приликом замене матица је повећан, ако су младе матице одгајане у посебним оплодњацима. Производна друштва теже прихватају младу матицу у августу него у мају



и јуну кад је сезона ројења и интензивне паше. Уз мања додатна улагања код ЛР кошница и пажњу приликом додавања и замене матица, ови недостаци се могу елиминисати и успешно обавити та сложена операција.

Код ДБ кошница најједноставније је да се матица додаје класичном методом, преко кавеза за додавање матица, јер би преправљање и адаптирање кошнице представљало „већу дару него меру“.

Најсигурнији начин додавања младе матице код ЛР кошница је да се између два тела постави матична решетка, а преко ње шпер-плоча или танак лим, што ће бити физичка преграда између два тела исте кошнице. Кад у једном наставку пчеле приме младу матицу и друштво се стабилизује, уклони се преграда, а остави матична решетка. Истовремено се уклони и стара матица па ће се тај део друштва убрзо спојити и опет чинити исту заједницу.

С обзиром на то да је реч о замени матица у производним друштвима, то се може урадити и додавањем зрелих матичњака, након уклањања старих матица. На тај начин доћи ће до десетодневног прекида у полагању јаја, али се тај период може искористити за третирање заједнице против варое.

Матица коју одгаји производно друштво свакако је боља од оне у оплодњаку, јер су бољи услови, има више пчела хранитељица, већа је заједница и што је најважније - не доживљава никакав стрес, осим приликом хватања ради обележавања.

Један од недостатака овог начина је тај што се свака матица која одлети на парење не враћа у своју кошницу, јер се дешава да страда од птица или на друге начине. Зато је неопходно да осим производних друштава у којима замењујемо матице, имамо и неколико нуклеуса или оплодњака одакле ћемо извадити матицу и додати је производном друштву, уколико се деси да се матица не врати с парења.

Приликом узгоја августовских матица треба имати у виду да је то време високих температура па није пожељно да зрели матичњаци, било да се додају оплодњацима или производним друштвима, буду дуго изложени сунцу. Зато је добро да се од дебљег стиropора направи сталак за матичњаке. Потребно је загрејати неку металну шипку приближно дебљине матичњака и направити рупе у које ће се ставити зрели матичњаци. Метал ће истопити стиropор и направити отвор у који се ставља зрео матичњак и на тај начин ћемо га заштитити од сунца. Да бисмо избегли непријатност да лагани стиropор, у који смо претходно ставили матичњаке, одува ветар док стоји на крову суседне кошнице, потребно је углавити га у неки дрвени оквир који неће, због тежине, дозволити да стиropор полети и из њега испадну зрели матичњаци.

На тај начин обезбедили смо услове да све матичњаке из одгајивачког друштва извадимо једним отварањем и лагано, без претеране журбе, стављамо један по један матичњак у производна друштва, нуклеусе или оплодњаке.

Приликом узгоја и додавања августовских матица не сме се заборавити стимулативно прихрањивање одгајивачког и производног друштва у којем се замењује матица. Добро је да се за ту намену направи рам хранилица која ће бити у унутрашњости кошнице. На тај начин ће се избећи могућност изазивања грабежи.

Преко рам хранилице треба ставити дебљу летвицу која неће дозволити пчелама да пренесу сав сируп у току ноћи. На летвици треба пробušити две рупе пречника 15 мм кроз које ће мали број радилица моћи да узима сируп. На тај начин обезбедили смо да пчеле сируп потроше тек за два-три дана, али и да непрекидно, 24 сата, доносе сируп и стварају утисак добре паше.

# ЕВОДИЈА

Стигла је из Мађарске, да би се убрзо прочула у пчеларском свету као ванредна медоносна биљка. Назвали смо је еводија према њеном латинском имену *Evodia hupehensis*.

Ботанички род еводија садржи око 50 врста претежно ниског дрвећа или грмова, чије је природно распрострањење у подручјима југоисточне Азије, Аустралије и Полинезије. У Кини расте око 20 врста дрвећа и грмља из овог рода. Међу њима је и *Evodia hupehensis*, која је као медоносна врста давно пренесена у Европу, а код нас је дошла из Мађарске и гаји се под уобичајеним називом еводија, иако је то у ствари име рода са више врста. Ова врста расте као ниско дрво, али у оптималним условима може да нарасте и до 20 м висине. Лишће јој је непарно перасто сложено, са по 7-9 јајасто овалних листића дугих 5-12 цм, зависно од бујности раста.

Еводија је дрво, управо се тако сади и расте. Њени цветови је издвајају из бројног света стабала и чине занимљивом, чак помало необичном.

Еводија развија широку крошњу с обилним цветом. Нагло расте и процвета већ у четвртој години када даје и семе. Сваке године окити се све већим бројем цветова који својим мирисом неодољиво привлаче пчеле. Еводија почиње да цвета крајем јула, дакле у време оскудне пчелиње паше, кад багрем већ прецвета, а у околини има мало цвећа. Пуне четири седмице ово дрво држи своје цветове отворене! Поједини цветови отварају се већ у раним јутарњим часовима, а пчеле их посећују до касних вечерњих.

Испитивања су показала да цвет еводије садржи 2 до 3 пута више нектара него багрем. Дивна прилика за обилну, касну

пчелињу пашу између багрема и сунцокрета.

За медање еводије потребна је сразмерно висока влага или роса. Поједини њени цветови отварају се на температури од 20 степени. При вишим температурама, које су код нас обично средином лета, у сушном периоду, цветови брзо увену.

Осим обиља цветова, еводија ствара и бројно семе, што је веома важно за њено ширење и размножавање. Израчунато је да килограм њеног семена садржи више од 170 хиљада семенских зрнаца. Литар семена тежи 440 до 470 грама, а садржи око 80.000 семенских зрнаца. Хиљаду зрнаца тежи у просеку 5,7 грама. Ако се рачуна с 50 одсто клијавости, мада је тај проценат много већи, од килограма семена еводије може се добити готово 80 хиљада садница.

Еводија воли воду и сунце, али не плавне терене. У Србији успева на надморској висини до 800м. У планинским подручјима, на јужној страни планина. Најбољи период за пресађивање је од новембра до марта.

## Како је гајити?

Семе еводије, медоносног дрвета које се тихо и изгледа сигурно шири у нашој земљи, сазрева у октобру и новембру. Тада па све до децембра, ваља га прикупљати и чувати у добро затвореним стакленим теглама у незагађеним просторијама.

Према досадашњим искуствима, семе еводије треба 6 - 12 часова пре сетве потопити у воду, најбоље у кишницу. Дуже потапање није препоручљиво. Међутим, семе које се чува слободно, дакле на спољној температури, а до сетве има 40 - 50 дана, треба држати у фрижидеру. Претходно се помеша с два до четири дела влажног песка и две до четири недеље пре сетве стави у део фрижидера за замрзавање. Овако замрзнуто семе треба што пре посејати, пазећи да се не исуши пре сетве.

## Сетва у леје

Пролећна сетва еводије обавља се најчешће између 15. априла и 15. маја. Прерана сетва није погодна, јер су биљке осетљиве на касне мразеве. Ни касна сетва није препоручљива, јер младу биљку освајају претопли сунчеви зраци, она раније одрвени, што неповољно делује на њен раст.



фото: Рудолф Барањин



Семе ваља сејати у добро припремљену леју напуњену плодном, растреситом и умерено влажном земљом. Сеје се у уску или широку бразду. На метар дужине потребно је ставити 150 - 250 семенки. Може се сејати руком, "прстима", или за то подешеном справом. Ради бољег распореда, семе се може помешати са ситним песком.

### **Умерено заливање**

После сетве семе се покрива чистим ситним песком, растреситом земљом или мешавином песка и земље. Овај покривач не треба да буде дебљи од 2-3 цм. Ако је леја пре сетве била довољно влажна, не претеривати са заливањем. Ваља само водити рачуна да се земља никако не исуши недељу-две дана након сетве. Док замецима не израсте 4-5 листова, стално одржавати влажност земљишта, али не претерано. Касније заливати по потреби, у зависности од падавина.

Искуства показују да еводија не захтева засењивање ни у време клијања семена па ни касније. Може се, међутим, ипак указати потреба да се леја засени од сунца непосредно после сетве да би се земља заштитила од исушивања, а појачао утицај заливања.

### **Обавезно проређивање**

Према поступку који се примењује у расадницима, усев еводије треба у 3-4 наврата оплевити и окопати. Из редова младих биљака треба одстранити коров, а земљу између редова окопати. Најквалитетније саднице развијају се кад их је 60 по дужном метру. Значи, треба их обавезно проредити, а вишак посадити у друге, припремљене леје. Наравно, ово је потребно под условом да је клијавост семена била бар 80%.

Семе еводије, иначе, веома неуједначено и одужено клија и ниче. Због тога се у истој леји могу наћи изникле биљке и тек проклијало семе. Ово се тумачи тиме што још увек није пронађен апсолутно сигуран начин засејавања еводије.

### **Расађивање младица**

Расађивање се обавља забадањем притки. Почетком јуна, кад су биљке старе од 4 до 6 седмица и младице губе од 2 до 4 листа, ваља их расадити на размаку 50x15 до 20 цм. Након расађивања младице се заливају по потреби и више пута, све док се не утврди да ће се оне даље развијати. Расађивање је, иначе, најбољи начин да се добију једногодишње саднице способне за пресађивање на стално место.



фото: Р. Урошећ Баран

Заливање веома благотворно делује на расад и пресађене младице. Установљено је да саднице које се заливају до једне године, за половину боље напредују од незаливаних.

Једногодишње и двогодишње саднице не треба орезивати приликом пресађивања, док старије треба.

### **Раст у висину**

У првој години највећи број садница достиже од 40 до 80 цм висине. Расађивањем и вишеструким заливањем оне могу нарасти у просеку од 120 до 150 цм.

У збијеном везаном тлу саднице се слабо развијају и достижу висину само од 5 до 15 цм. Ако се оне на таквом тлу пресађују и заливају, у првој години могу нарасти у просеку од 30 до 90 цм.

### **"Одлежавање" семена**

И поред предузетих мера, деси се да посејано семе еводије не никне. Није разјашњено због чега, али семе ове биљке захтева "одлежавање", речено шумарским језиком. У том случају до клијавости долази тек после једне, а каткад и две године.

Због тога, после наизглед неуспеле сетве еводије земљу у коју је стављено семе ваља и даље неговати, бар две године. Да би се то што успешније обавило, засејану браздицу треба још приликом сетве видно и постојано обележити колчићима.

Приликом избора станишта за гајење еводије треба водити рачуна о томе да је она врста тропских и суптропских подручја, па је на нашим подручјима треба гајити првенствено на хумиднијим стаништима. Посебно треба избегавати мразишта и терене изложене јаким и честим ветровима.

фото: Рудолф Барањи



### Сличан багремовом меду

Мед од еводије је бео, сличан багремовом меду. Веома је тражен, посебно на западно-европском и америчком тржишту. Садржи изузетно много материја неопходних људском организму. Овај мед је права ризница најдрагоценијих дарова природе, у првом реду минералних соли, витамина, беланчевина, фермената...

Имајући у виду период цветања еводије (јул-август), пчеле успевају да сакупе мед за једно или више вртања и да напуне кошнице за презимљавање.

То је посебно интересантно због глобалног загревања: пољски цветови страдају у том периоду.

Због складног и невеликог хабитуса дрво еводије се сврстава у декоративна стабла за паркове, дрвореде и баште, а није занемарљива ни због обилатог семена (што је деликатес за птице), као ни за ловачка друштва.

*Рудолф Барањи*

Осим воћног и грожданог шећера, састојци меда од еводије су гликонска, лимунска, јабучна, мравља, млечна, сирћетна и друге за људски организам важне киселине.

Овај мед садржи и све елементе који улазе у састав људске крви. Посебно благотворно дејство мед од еводије испољава у особа које пате од поремећаја крвног притиска.

## АМБРОЗИЈА И ПЧЕЛЕ

Амброзија је веома витална коровска биљна врста која ратарима приликом сузбијања задаје велике проблеме. Веома је отпорна на хербициде па се у неким усевима, као што су соја и већина повртарских култура, може успешно сузбијати само пажљиво одабраним агротехничким мерама. Због недоследно примењених мера на сузбијању амброзије, као и због недовољне информисаности, амброзија се данас среће на великим ратарским површинама, а нарочито по баштама и повртњацима. Веома је витална коровска врста јер има велики потенцијал размножавања, а семе може да задржи клијавост и до 30 година.

У сузбијању амброзије највећи ефекат се може постићи ако не дозволимо да сазри и да донесе семе и зато је упутно сузбијати је најкасније до почетка цветања.

Амброзија ниче у току читавог вегетативног периода тако да период цветања траје од средине јула до првих мразева. Даје велике количине полена и пчеле га радо сакупљају. Није примећено да у исхрани пчела негативно утиче на развој легла. Оно што је најважније за пчеларе сакупљаче полена јесте то да у периоду поленаурења амброзије, од средине јула до краја вегетације, не сакупљају њен полен и не стављају га у промет за људску исхрану. Чињеница да у истом временском периоду поленауре још неке биљне врсте као што су горчица (*Sonchus oleracea*), бела лобода (*Chaenopodium album*) и још неке биљне врсте које имају веома сличну боју полена, скоро истоветну амброзијином, не би смела да буде разлог за сакупљање полена јер је такође чињеница да у укупној продукцији полена у том периоду полен амброзије учествује са више од 50%.

С обзиром на велике здравствене проблеме, нарочито код особа алергичних на полен уопште, коришћењем полена амброзије проширује се круг алергичних, а тегобе су знатно израженије.



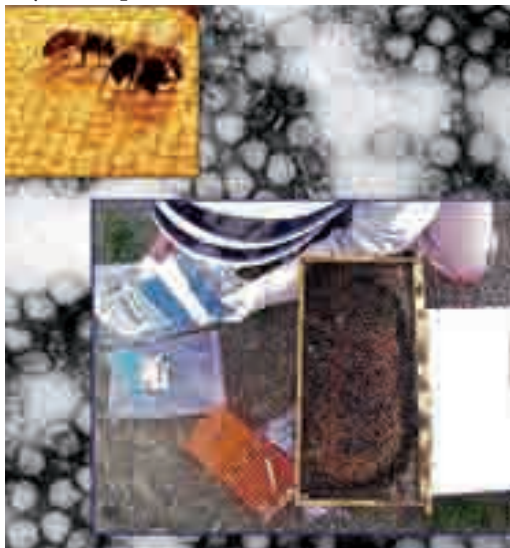


Текст и фото: Дејан Кречуљ  
Београд, Светогорска 35/2, e-mail: [medija@hemo.net](mailto:medija@hemo.net)

актуелно - **пчелар**

## CCD – КРУГ СЕ СУЖАВА?

Настављајући праћење резултата истраживања у вези са тренутно најакутнијим проблемом у свету пчеларства, CCD-ом, већ средином септембра пажњу је привукла вест из Вашингтона, ексклузивно објављена у магазину “Science”, у којем се извештава о томе да је тим научника, предвођен експертима Америчког сервиса департмана за истраживања у пољопривреди (ARS), Пенсилванијског државног универзитета (PSU) и Универзитета Колумбија (CU) утврдила везу између синдрома нестајања пчелињих друштава (CCD) и пчелињег вируса познатог као Израелски вирус акутне парализе (IAPV).



*CCD - вирус или ...*

Ентомолог ARS-а др Џефри С. Петис, водећи истраживач агенције “Bee Research Laboratory” у Beltsvilu, Diana L. Koks-Foster, професор на PSU Департману ентомологије и V. Ian Lipkin, директор Центра за инфектологију и имунологију на Колумбија универзитету предводили су тим који је спровео генетички скрининг медоносних пчела прикупљених из 21 друштва без CCD и 30 пчелињих друштава са CCD, са четири локације широм Америке.

Генетички скрининг омогућио је истраживачима да идентификују патогене којима су пчеле биле изложене. Укупно, код обеју група - оболелих и здравих - пронађено је шест симбиотичких типова бактерија и осам бактеријских група, 81 гљивица из четири рода и седам вируса.

Тражење нових потенцијалних патогена било је спроведено новим поступком секвенци генетичког материјала из здравих и оболелих друштава. Ова технологија позната под називом „high-throughput“ секвенционирање, својом изузетном тачношћу, ослобађа истраживаче било каквих недоумица у вези са ДНК било којих организама, бактерија, гљивица и вируса у пчелама. Једини патоген пронађен у готово свим узорцима из оболелих пчелињих заједница, али не и у здравим, јесте израелски вирус акутне парализе (Israeli acute paralysis virus - IAPV) врло извесно пренет преко варое, који је пронађен чак у 96,1 процената узорака захваћених CCD-ом.

То је први случај утврђивања тог вируса на територији САД, који је иначе идентификован код медоносних пчела у Израелу 2002. године, где су пчеле показивале неуобичајено понашање, као што је трзање крилима ван кошнице и губитак излетничке популације. IAPV још увек није званично прихваћен као посебна врста; близак је „рођак“ кашмирском вирусу који је већ утврђен у САД.

Мада званично вирус IAPV није позвано утврђен као узрочник CCD-а, утврђена је веома велика подударност његовог присуства и овог синдрома. Чак и ако резултат буде позитиван, остаје да се изуче и остали потенцијални фактори.

Следећи корак је излагање здравих друштава вирусу IAPV и праћење развоја CCD-а, који је, као што је познато, прошле зиме однео од 30% до чак 90% пчелињих друштава у САД. Резултате с разлогом нестрпљиво очекујемо.



# ЛЕЧЕЊЕ ПЧЕЛИЊИМ ОТРОВОМ

Наша посматрања и истраживања (Н.И.Сулим, С.М. Касин 2001) показала су да важну улогу у настајању коксигозиније, болног стања карлице, карличних костију и зглобова између осталог имају и промене покоснице. Озледе, исхемија и упални процеси доприносе њеној функционално-морфолошкој промени и појави упорне, болне иритације. Запажа се неравномерно очвршћавање и склероза спољашњег фиброзног омотача тртичне кости, дистрофично обољење ћелија периоста са симптомима његове раздражености, исхемија капилара, лимфоидне инфилтрације. Појављују се жаришта патолошког окоштавања периосталних ткива. Ти подаци потврђују запажања домаћих научника (Р.У.Сумакев, Е.В.Евдокимов, В.В.Петров И др. 1995) Ипак, трећина случајева болног стања карлице нема везе с повредом нити са органском патологијом њених органа. То је идиопатска болест. У њеној патогенези важну улогу играју патоморфолошке појаве у пресакралном и хипогастралном нервном сплету. (И.П.Норец, 1989, М. Д. Торондзадзе, 1991), тежак венозни оток, спуштање прага бола, појачавање емоционалног преживљавања бола. Без обзира на многобројна експериментална истраживања, етиопатогенетски аспект није до краја проучен.

Клиничку слику коксигозиније карактерише упорни болни синдром. Пацијенти нису у стању да прецизно опишу где осећају бол, нити да га тачно опишу. Бол је најчешће туп, упоран, мучан, понекад пече. Локализује се у области тртичне кости или у зонама око ње - чмара, међуножја, крста, полних органа, испод појаса, у карлично-бедреном појасу и на задњој страни бедара. Бол се смањује или нестаје у стојећем положају, а појачава у седећем, поготово на тврдој подлози као и при лежању на леђима, при устајању, кашљању, ходању и ношењу терета, савијању трупа, при дефекацији, полном акту. Пацијенти су принуђени да седе на једној страни задњице, њихови покрети постају опрезни и спори. За коксигозинију је карактеристично појачавање тегоба у одређеним временским интервали-

ма-сезонама. Болне кризе јављају се периодично. Чешће су испровоциране физичким чиниоцима, премором, појачавањем хроничних обољења, прехладом, стресом или повредом. Има случајева да се болна криза појачава после ректалних или гинеколошких прегледа. Неретко се бележи периферни ангиоспазам, мучнина, пролив, итд. Почињу функционалне сметње унутрашњих органа, најпре мале карлице, затим трбушног појаса. Формира се асиметрија код ослањања на седални део. Појављују се сколиотичне промене на кичми. Страда кинетика. У раном стадијуму болести јављају се неуротичне и депресивне реакције: несаница, раздражљивост, умор, смањење радне способности и емоционалног тонуса, формирају се фобијне црте личности (страх од "неизлечиве" болести). Познати су случајеви развоја депресије која се завршавала самоубиством. Због свега тога, таквим пацијентима заједно са медикаментозном, мануелном и другим терапијама, као део укупног лечења препоручујемо пчелиње убоде, односно апитоксинотерапију. На ефекте које има ова терапија указују многи домаћи и страни научници.

Основно код пчелињег убода јесу полипептиди пчелињег отрова. Мелитин, који садржи 26 аминокиселина нарушава целину ћелијске мембране, доводи до лизе хидробласта, крупне ћелије избацују лизозомалне ферменте - серотонин, хистамин, покрећу унутарћелијску фосфолипазу и хипофизно-надбубрежни систем; апамин, који садржи 18 аминокиселина блокира слање импулса у постсинаптичке мембране. Са пчелињим отровом у организам стиже хистамин, серотонин, допамин, норадреналин. Они покрећу међућелијска дејства и отклањају патолошки процес. Продирање пчелињег отрова и његових састојака у људски организам ми посматрамо као његово интегрално усмерено дејство на патолошке карике у функционалном систему, нормализујући узајамне међућелијске односе, ћелијску хомеостазу, процесе кочења и покретања (надражаја). Управо еволуциона селекција и усавршавање састојака отрова пчеле, због самозаштите и одбране од непријатеља, омогућили

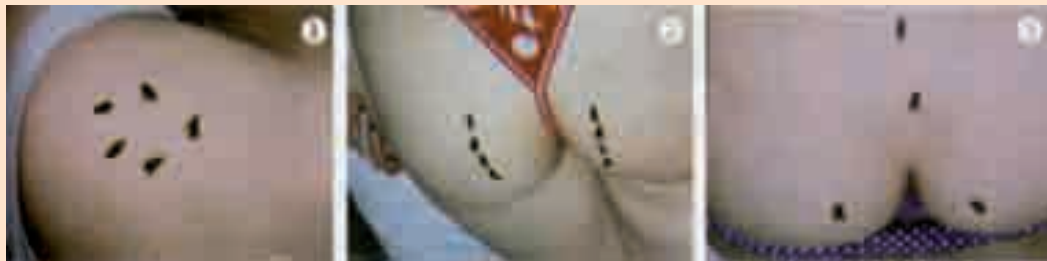
су човечанству да упозна непроцењиву лековиту вредност апитоксина.

Апитоксинотерапија коксигозиније користи се по одређеној схеми. Ми препоручујемо пчелиње убоде укључујући неуромерења обично после биотеста.

На тачкама пројекције надбубрежних жлезда на кожу постављамо по једну пчелу на 5 с, а следећег дана на 10 с. Ако је реакција неповољна, после три дана на C1 и C2 – постављамо по две пчеле. После четири дана на тачке C1 и C2 деловали смо са четири убода. Код доброг подношења апитоксинотерапије са сваком сеансом повећавамо број пчелињих убода (индивидуално), у просеку до 15. У почетку то траје 1 минут, а затим продужавамо на 10 минута. Место убода пре и после одстрањивања жаоке протрљамо ал-

болесника. У групи пацијената где није било побољшања били су они са ранијим повредама кичменог стуба -2, са парапроктитисом -2, са постпорођајном и повређеном кичмом -2. Њих смо упутили на операцију.

Као пример навешћемо случај 44-годишње болеснице са повредом појасног дела тртичне кости. Она се у почетку лечила самостално. Након 2 године болови у карлици су се појачали. При физичком напору болови су били још јачи. Обратила се неурологу, који јој је установио дијагнозу: коксигозинија. Предложено јој је конзервативно и медикаментозно лечење. Периодично би, током 2 године долазило до побољшања, а затим би се бол појачавао. Краткотрајно побољшање наступило би после парасакралних инјекција Sol. Novocaini 0,5%-10,0 + вит



кохоллом, а потом раницу прекривамо анти-септичком газом или фластером. Под нашим надзором било је 18 жена и 9 мушкараца са дијагнозом: коксигозинија, узраста од 29 до 57 година. Раније су имали повреде појасног дела кичме њих 11; парапроктитисе (као за паљење дебелог црева) четворо, трауме при рађању петоро. Седморо пацијената имало је раније консолидоване повреде кичменог стуба разних нивоа. Сви пацијенти жалили су се на болове: у области тртичне кости -9, у области препона и тртице-7, на тртици и у бедреним мишићима -6, у тртици уз болно мокрење -5: оних који нису могли да седе било је 13, а са смањеном радном способношћу 27 пацијената. Сви они су у различито време добијали адекватну терапију: медикаментима, физиотерапију, масажу, блокаде итд. При томе су имали само краткотрајно побољшање. Овога пута пацијенти су добили комплексно лечење у које су спадали пчелињи убои и мануелна терапија. После тога приметно је било значајно побољшање. Клиничко оздрављење наступило је код 21

B1-1,0 (у једном шприцу).

23. маја 1993. она се обратила болничко-поликлиничкој установи Главне управе унутрашњих послова при администрацији Кемеровске области. Жалила се на жестоке, неиздрживе болове у области тртичне кости. Није могла ни да седи, ни да лежи. Након испитивања и 2 биотеста на пчелиње убоде (по 5 и 10 наредног дана) почели смо лечење. Уз израчунавање метамерне инервације у биолошки активним тачкама проводила се апитоксинотерапија. (Слика 1, 2 и 3) После два дана повећавали смо дозе апитоксина за по једну јединицу, доводећи је на 15 јединица. Затим смо се враћали на почетну дозу. После првог третмана дошло је до клиничког оздрављења: потпуно је нестао жестоки бол у области тртичне кости при физичком напору, поново је успостављена радна способност. Након 8 месеци терапија је поновљена по истој схеми. Болесница се више није жалила.

**Пчеловодство 9'06**

**Превела и обрадила Снежана Живковић**

## ПЧЕЛИЦЕ ВРЕДНИЦЕ СА ЕРДЕВИЧКОГ ПЧЕЛИЊАКА

*„Почетник пчелар сам млад  
Имам друштва ситна, мања  
О пчелама желео бих сад  
Много, много више знања.“*

Овако песнички проговара један од младих пчелара Основне школе „Сава Шумановић“ у Ердевику, великом и лепом равничарском селу у општини Шид. Село Ердевик је у подножју Фрушке горе, отворено према југу и сремској равници, а ослоњено на благе падине. Такав положај омогућава његовим становницима да се успешно баве ратарством, али и виноградарством, воћарством, хмељарством, а у скорије време и узгојем стоке. Многи наши ученици, кад одрасту, остају у селу, а то су имали на уму и наши мештани и руководство школе кад су оснивали ученичку задругу.

**НАША УЧЕНИЧКА ЗАДРУГА**

Ученичка задруга при нашој школи основана је 1954. године када је село поклонило школи део сеоског пашњака. Намера им је била да се наши ученици уведу у свет рада и кроз рад у ученичкој задрузи допринесу опремању и уређењу школе. Данас Ученичка задруга Основне школе „Сава Шумановић“ има следеће погоне:

Обрада школског земљишта  
Набавка уџбеника  
Пчеларство

**ПЧЕЛИЦЕ МЕДНИЦЕ, МАЛЕ ВРЕДНИЦЕ**

На иницијативу Удружења пчелара Ердевика и радника наше школе (иначе дугогодишњег пчелара), Самуела Моцка, при ученичкој задрузи смо формирали секцију, погон гајења пчела. Разлози који су нас определили да уврстимо ову делатност у рад наше ученичке задруге били су пре свега положај села који пружа идеалне услове за гајење пчела и производњу меда, веома велик број младих у селу који немају посао. Удружење пчелара је желело да своја искуства пренесе на млађе, а ми смо, као васпитно-образовна установа сматрали да можемо ученицима да пружимо основна знања о овој делатности, и некима од њих, можда, помогнемо да се определе за бављење овим



ОШ „Сава Шумановић“ Ердевик

послом и стекну солидан извор прихода.

Осим знања наши ученици који су активни и истрајни у раду, на завршетку осмог разреда као награду за труд добијају од Ученичке задруге по једну кошницу са оформљеним пчелињим друштвом као зачетак сопственог пчелињака. Већ имамо неколико наших ученика који се баве пчеларством.

Реформа образовања која је у току поново ставља у први план учење за живот, а то значи укључивање ученика у рад и стицање практичних знања од најранијег узраста. Стога је наша обавеза да ученицима омогућимо да схвате значај и лепоту рада и свест да знања која стичу треба да воде примени у пракси. Много је ученика који своје квалитете могу много боље да покажу у слободним, практичним активностима и тако стекну потребно самопоуздање и самопоштовање, него што то могу у редовној настави.

Пчеларска секција наше школе управо им то омогућава јер кроз један затворен циклус



Практичан рад ученика-пчелара у школској радионици





Уливање сатних основа

образовно-васпитно-практичног рада ученици пчелари-мале вреднице, уз менторски рад наставника Снежане Јосимовић и Милана Подунавца, стичу основна знања и умења о гајењу пчела, израђују делове за кошнице, раде на пчелињаку и учествују на изложбама и смотрама пчелара, тако да сутра имамо ученике са дубоко развијеном самосвесношћу о вредности рада, организовању, одговорности и савесности у послу.

### МЛАДИ ПЧЕЛАРИ

„Мој отац је искусан пчелар и прва знања о пчелама стекао сам на нашем пчелињаку, но у школи са својим менторима та знања сам увелико проширио, пре свега о пчеларству у Србији, о анатомији и физиологији пчеле и њене улоге у опрашивању биљака, о медоносним биљкама и у практичном раду на пчелињаку.“ (Јован Дринић, ученик-пчелар)

Млади пчелари су свакако крила која се још нису раширила и тек треба да полете, а знања добијена у школи биће покретачка снага која ће им давати замаха.



Млади пчелари на пчелињаку

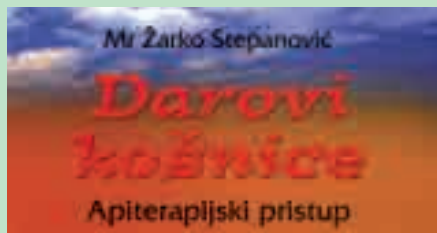
## 370 ГОДИНА ОД ПРЕНОСА ЕВРОПСКЕ ПЧЕЛЕ У АМЕРИКУ

После открића Америке, од чувеног морепловца Колумба, 1492. године, уследило је насељавање европских пчела на амерички континент. Према Филипсу прве пчеле пренете су из Холандије у Америку 1604. године. То су биле неке црне пчеле са којима се тешко руковало.

Већина извора је сагласна да су пчеле из Европе први пут пренесене и запаћене у Америци 1636. године, мада неки наводе да је то било 1675. године. У Мексико су пчеле пренели Шпанци 1763. године, а и у Њујорк су пренете и запаћене исте године. На Кубу су први пут пчеле пренете 1764. године. На реци Мисисипи пчеле су биле настањене 1797. године. У Бразил су први пут унете тек 1845. године.

Дакле, у време кад је у Европи и средњовековној Србији пчеларство цветало и било веома развијено, у Америци се није ни знало за медоносну пчелу.

### књига - **пчелар**



«Дарови кошнице – апитерапијски приступ» је књига Жарка Степановића, магистра војних наука хемијског смера, пчелара и истраживача из Београда. Књига садржи оригиналне, занимљиве и поучне текстове, са много мудрости. Посебно значајно је богатство оригиналних рецептура, односно апитерапијских научних метода саопштаваних на различитим јавним наступима. Ту је и рецептура за 15 препарата оригиналне и властите производње са широким спектром примене, које нам аутор несебично поклања.

Књига мр Жарка Степановића биће представљена **3. октобра, од 19,00 часова**, у Кући Ђуре Јакшића, у Београду, Скадарска 34, а о њој ће говорити рецензенти – академик Костадин Тричковић, др Вук Стамболовић, др Зорица Плавшић, др Зоран Николић и пук. Јово Н. Кантар.

## ОБЕЛЕЖЕНО 110 ГОДИНА ОД ОСНИВАЊА СПОСА ПЕТРОВАЦ НА МЛАВИ



Живорад Васић говори о историји Српског пчеларства

Свечаном академијом у Петровцу на Млави, 2. септембра прослављена је 110. годишњица од оснивања Првог српског пчеларског друштва. Те 1897. године млавски пчелари су издали Поклич пчеларима у Краљевини Србији. Љубав према пчели и љубав према домовини изазвала је пче-



Гости и домаћини на свечаној академији ларе млавског среза да упуте позив свим српским земљама на први српски пчеларски збор у Краљевини Србији, који је одржан 7. августа у Јагодини.

Скуп је отворио заменик председника СО Петровац на Млави Аца Животић, а о том периоду у историји српског пчеларства до данас говорили су председник СПОС-а Живослав Стојановић и председник удружења пчелара «Млава» Живорад Васић.

На свечаности је представљена и веома корисна публикација «Корени организованог пчеларства у Србији и Петровцу

на Млави». Осим историје пчеларења у млавско-хо-мољском крају, представљени су и чланови удружења пчелара «Млава» у јубиларној 2007. години.

Свечаности су присуствовали и гости из Свилајнца, Јагодине, Кучева, Великог Градишта, побратимског удружења из Вршца, затим из Пожаревца, Глојана, Каменова, Суботице и Новог Сада, а повеће и захвалнице поводом јубилеја уручене су за-служним организацијама и појединцима.

У културно-уметничком делу програма Виолета Петровић из Петровца на Млави и сестре Петровић из Глојана код Свилајнца отпевале су неколико традиционалних српских песама.

Спомен плочу у част «Покличу» игумана Матодија пре 110 година, испред просторија Друштва пчелара «Млава», открио је пчелар Миодраг Станковић.



Миодраг Станковић открива спомен плочу

## ЈУБИЛЕЈИ И У ЈАГОДИНИ



*Пчелари Србије на обележавању јубилеја*

Јагодина је била у знаку обележавања двају великих јубилеја. Достојанствено и свечано, 8. септембра је обележена 110. годишњица од оснивања првог пчеларског збора у Србији и 128 година од оснивања удружења «Белица». Овај значајан скуп окупио је представнике 80 пчеларских удружења и друштава из готово свих места у Србији.

Под покровитељством Скупштине општине Јагодина Друштво пчелара «Поморавље» и СПОС организовали су скуп којим је обележен «поклич» 60 млавских пчелара. Они су 1897. године дошли у Јагодину да се договоре како да се организују у тадашњој Краљевини Србији. Поклич је прихваћен, правила су донесена и усвојена на Другом пчеларском збору у Београду, где је у складу са законима о зборовима и удружењима, конституисана прва организација пчелара Србије «Српско пчеларско друштво». Њен настављач и следбеник је данашњи СПОС. Зато је овом јубилеју посвећена посебна пажња и њега ће памтити и млађа покољења.



*Изложба пчелињих производа*

Ако је тај догађај поставио темеље организовања тадашњих пчелара, дужност и обавеза садашњих генерација је да се њихова добра намера поштује, развија и усавршава и преноси с покољења на покољење – истакао је председник ДП «Млава» Стоиша Ивановић на отварању манифестације на Тргу у центру Јагодине.

Потпредседник СПОС-а Драгутин Гајић отварајући прву изложбу меда и пчеларског прибора и опреме захвалио се свим гостима који су својим присуством увеличали овај скуп, а излагачима пожелео да се и догодине нађу на овом истом месту.

Иначе, на овој, првој изложби, било је 12 излагача пчелињих производа, прибора и опреме за пчеларство. У културно - уметничком програму учествовали су КУД из Качарева и изворна женска група из Милошева.

Дружење пчелара је потом настављено у Културном центру «Светозар Марковић». Председник СО Јагодина Ратко Стевановић је свим члановима ДП «Поморавље» честитао јубилеј и гостима се захвалио што су дошли у Јагодину која је у последње три године доживела изузетне промене и има много тога да покаже грађанима Србије. Пчеларима Јагодине пожелео је добру сарадњу са другим удружењима и успешну са локалном самоуправом, како би заједнички радили на унапређењу пчеларства које, као посебна привредна грана, има своју будућност.

У наставку програма представљена је књига Душка Грбовића «Пчеларство на тлу Јагодине са околином».

О књизи су говорили директор Завичајног музеја у Јагодини Милица Станојевић, Жарко



Живановић из Сремских Карловаца, праунук оца Српског рационалног пчеларства проф. Јована Живановића, Милун Мандић из Чачка, Томислав Јевремовић из Свилајнца и аутор.

Директорка Завичајног музеја осврнула се у свом излагању на значајну улогу Словена у развоју пчеларства на овим просторима. Словени су се бавили пчеларством и у својој постојбини и уживали су глас одличних пчелара. Њихов производ «медовина» био је познат у читавој Европи. Досељавањем на Балкан пренели су и своја знања о пчеларству. Нова насеобина пружала је повољне услове за гајање пчела. У средњовековној српској држави сачувани су историјски извори из којих се види да су мед и восак били међу главним извозним артиклима.

Пчеларство је напредовало и у време турске владавине. Због високих дажбина за време краткотрајне аустријске власти, пчеларство назадује. До средине 19. века број кошница расте, да би од краја 50-тих почео да опада.

Кошнице са покретним саћем у Краљеви-ну Србију доспевају 1882. године, а у Јагодину 1884. Већ 1879. године у Јагодини је основано удружење пчелара «Белица». Оно данас као Друштво пчелара «Поморавље» има око 130 чланова који настављају традицију доброг пчеларења.

Жарко Живановић је истакао да би «било штета да заборавимо оно што су преци учинили за нас, јер све што се не забележи као да се није ни догодило. Јагодина је богомдано подручје за пчеларење и са добрим народом који је знао да искористи повољне услове и негује и развија пчеларство и до данашњег дана је оно овде успешно. Све то забележено је у овој књизи.»

Томислав Јевремовић из Свилајнца, с нескривеним задовољством говорио је о књизи Душка Грбовића и нагласио да је написана лаким и приступачним, чистим народним језиком, чита се са уживањем. Посебну вредност јој дају документа и фотографије и сигурно ће новим покољењима послужити за проучавање историје уопште, посебно пчеларске.

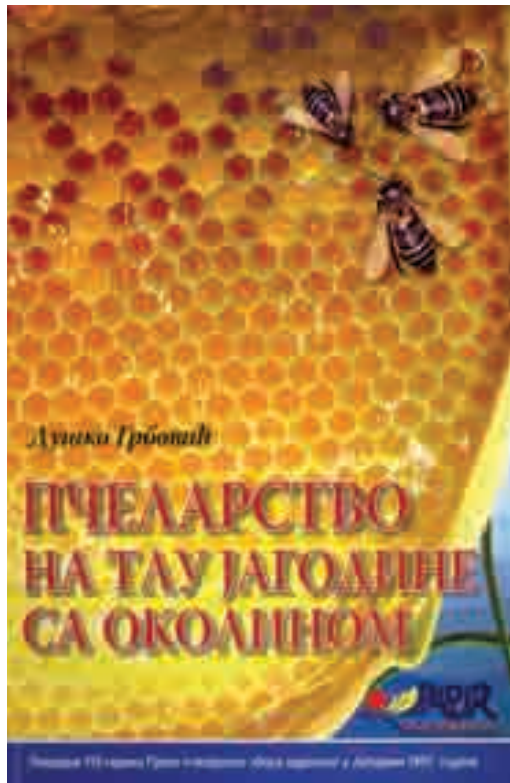
После посете спортском центру и зоолошком врту пчелари Србије су се задовољно растали од домаћина, уз обећање да ће се поново наћи 5. октобра, у Београду, на свечаној академији на Коларцу.

## ПЧЕЛАРСТВО НА ТЛУ ЈАГОДИНЕ

Током минулих времена, у Јагодини се догодило много тога изузетно значајног за развој и унапређење пчеларства, а највише их је представљено у књизи Душка Грбовића "Пчеларство на тлу Јагодине са околином". Књигом су отргнуте од заборава многе личности заслужне за афирмацију пчеларства у читавој земљи.

Написана је лаким, приступачним стилем, чистим народним језиком, тако да се чита с уживањем и без предах. Посебну вредност дају јој бројна оригинална документа и веома занимљиве фотографије, а обиље историјских и статистичких података чине је веома употребљивом за проучавање историје наших народа.

У првом делу књиге аутор приказује географски положај Јагодине и основне карактеристике климе са метеоролошким подацима, затим даје преглед типова геолошке подлоге и педолошког слоја земљишних површина, и на крају излаже састав живог



света – биљака и животиња које се у овом крају гаје, или успевају у природним популацијама, из чега се као на длану види да Јагодина са широм околином обилује повољним „као богом датим“ условима за интензивно гајење медоносне пчеле.

Даље у тексту, даје се приказ кретања друштвено-економских односа на Балкану, у Србији и у том контексту у јагодинском поморављу, почев од праисторије – од старе Грчке и Рима, преко досељавања јужних Словена на Балканско полуострво и оснивања прве српске државе, до садашњег времена. У сваком раздобљу третира се медоносна пчела и пчеларство као значајна област привређивања. При том се користе веродостојни подаци, најпре фосилни остаци и археолошке ископине, затим ма-



фото: Миланка Воргић

Милун Мандић на промоцији књиге

настирске фреске и архивски документи, па закључци на основу реалних претпоставки, и на крају документација Друштва, новински, радио и телевизијски записи.

С правом се истиче да је најзначајнији догађај у историји пчеларства јагодинског краја (а можда и у целој Србији) Први пчеларски збор одржан у Јагодини 1897. године, на којем је, између осталог, одлучено и да се оснује Српско пчеларско друштво.

На крају књиге приказани су ликови Јагодинаца најзаслужнијих за развој пчеларства, затим биографије садашњих најистакнутијих активиста и најуспешнијих пчелара, као и списак чланова СПОС-а за 2007.

## САЈАМ ШЉИВА У ОСЕЧИНИ "БЛАГО СРБИЈЕ"



фото: Миланка Воргић

Почетком септембра Осечина је била домаћин међународног сајма «Благо Србије», посвећеног произвођачима шљива. Више од 200 произвођача шљива изложило је све ђаконије од тог воћа што је постало бренд овог краја и Србије: од свежих и сувих шљива, до прерађевина - пекмеза, џема, слатког, колача, концентрата и наравно шљивовице. Ваљевска подгорина, са више од милион родних стабала шљиве, највећи је шљиварски регион у Србији. Сајам «Благо Србије» заправо је презентација производње шљиве, јер је она судбина овог краја: понос и спаситеља, као храна и лек. По свежој и сушеној шљиви и њеним производима Србија се увек сврставала међу највеће произвођаче у свету. У производњи шљиве заузима друго место у Европи, а у свету четврто. У производњи квалитетне шљиве значајно место заузима и пчела. Њена улога у опрашивању је велика, те не изненађује што у овом крају



фото: Радослав Зечевић

50 пчелара има око 2000 кошница. Зато овај сајам шљива није могао протећи без изложбе пчелињих производа. Друштво пчелара «Пера Јовановић Комирићанац» у Осечини потрудило се да на заједничком штанду представи пчелиње производе од меда, мешавина, до полена, прополиса и медоваче. Осечински пчелари са председником Драганом Крсмановићем и Милан Матић, угостили су представнике 20 удружења - из Лајковца, Лазаревца, Никинаца, Ваљева, Уба, Ужичке Пожеге, Косјерића, Нове Вароши, Пецке, Крупња, Шапца, Јагодине, Беле Цркве, Рађевине, Раче, Лознице, Завлаке, Комирића, Новог Сада и Београда. Био је то веома значајан скуп на којем су се пчелари упознали са еколошком заштитом пчелињих заједница против варое у припреми пчела за узимљавање. Представио ју је др Матија Марковић. Природне супстанце лековитог биља, пре свега мајчине душице, делују на обарање варое у јесећем периоду, а не загађују восак и мед.

На обронцима Влашића где су највећи засади шљива и најбољи услови за станиште пчела, воћари и пчелари добро сарађују и, како кажу, нема страдања пчела током пролећног прскања шљива.



фото: Миланка Боргић

Изложба ђаконија од шљива

## МАЕСТРО ПЧЕЛИЊЕГ ОРКЕСТРА

Боравећи у Осечини, 1. септембра, на “Данима шљива”, посетио сам (заједно са пчеларима из Јагодине, Пожеге, Београда, Шапца, Косјерића, Осечине, Ваљева, Новог Сада...),



пчелара Милана Матића у селу Комирић.

Дивна зелена оаза покрај регионалног пута за Лозницу, правина, уз сам пут чамова шума.

Између високих оморика право са магистрале је улаз на пчелињак Милана Матића

За тренутак помислих да сам на Златару!

Пчелар Матић са препознатљивим “шеширом” раширених руку срдачно се поздравља и зажели добродошлицу.

Поглед за памћење. Беспрекорно уређен пчелињак. Кућа у средини пчелињака. Домаћин понуди да уберемо црвене малине са оближњег жбуна (септембар!).

Кошнице беле и плаве типа ЛР и Фарар. Више од 70, постројених као војници. Бетонске стазе. Трава кратко ошишана. Поред пчелињака поточић бистре воде. Лепо осмишљено и уређено.

Послужење, обавезно сликање, кратак разговор, а према протоколу овдашњег Друштва пчелара, одосмо даље.

Ја сам се вратио други дан јер сам желео да поближе упознам овог врсног мајстора пчеларства.

У свим ЛР кошницама, с леве и десне стране извађен је по један рам.

Испод два тела је фараров наставак.

Неколико сати сам “асистирао” Милану у прегледању и неким радњама (прихрана) као и у спремању друштава за пашу на бршљан...



Заједнице за бршљан формиране су комбинацијом из више кошница!

Спајање без прскања, без новина, само медом. Све једноставно, али успешно.

Многи би се уплашили кад би им неко на пчелињаку усред бела дана (11,00) у беспашном периоду, сипао мед по сатоношама, па још и по две хранилице пуне меда!

Али задовољство је после тога видети ниске бисера на сатоношама Миланових кошница!

Искрено, прибојавао сам се и очекивао “грабеж” на пчелињаку, али то се није догодило. У 14,00 све је нормално функционисало!

ЛР кошнице, на подњачи полунаставак (фарар), горе два тела. Легла до седам рамова!



Хране у изобиљу. Код неких је била потребна прихрана (оне које су биле на ливади у Пријепољу - Јабука).

Милан и његова супруга Милена (свака јој част, ради у пчелињаку само са атлет мајицом!), напунили су двадесетак дрвених хранилица медом и по две ставили на сатоноше или на поклопну даску!

Милан Матић, како сам видео, не користи шећер за прихрану.

Све прихране (тамо где је неопходно), ради с багремовим медом.

Наравно, то му обезбеђује одлична друштва, мирно зимовање, и елиминацију ноземе.

Саће - беспрекорно. Нема старијег од две године. Ових дана Милан је, како каже, испатио више од 250 кг воска.

Обиђосмо и пчелињак на Влашићу и у Црнићеву. Све као и у бази. Уредно, чисто и беспрекорно.

Уз кафу, Милан отвара пчеларску душу.

Рођен је, како каже, у пчеларској породици Матић у Варни код Шапца. Одрастао је уз пчеле. Вели, сви Матићи су имали пчеле. Данас се једино Милан бави овим племенитим послом. Остали Матићи или помреше или одоше у градове, а омладина види да је ових времена, од пчеларства “вајда” танка па одустаје!

Као просветни радник гајио је љубав према својим ученицима и пчелицама. Својевремено је имао и преко 500 пчелињих заједница. Сада, као пензионер, зауставио се на око 170 друштава.

Било је успона и падова, каже Милан. Губитака због варое, али и великих приноса. Многе младе људе је обучио на својим пчелињацима. Неки од њих и данас свраћају на консултације и савете.

Узгред, показа ми бројна пчеларска признања, а као најдраже, Медаљу и Споменицу са XIII Конгреса Апиславије у Београду 2000. године, како пише, за “Допринос осавременавању технике практичног пчеларства”.

Аутор је књиге “Усмеравање рада пчела” из 1996. године која је преведена на бугарски и македонски језик.

Код Матића, сваки пролазник (магистрални пут покрај пчелињака), може слободно да се послужи медом и хладном водом (бесплатно), а, каже, најчешће му свраћају бициклисти...

Под крошњом липе је сто на којем, како Милан рече, увек стоји тегла меда, бокал хладне воде, кашичице и чаше, па ко воли, нек изволи...

Милан све ради с песмом. Велики је зналац у пчеларству. Ја бих се усудио да кажем велемајстор, а он ипак каже на растанку: “Ја сам стални ученик мојих пчела и увек нешто ново од њих научим”.

Видео сам и део папира исписаних, као сиров материјал, за будућу књигу о пчеларским мајсторијама.

Мислим да је Милан Матић, прави МАЕСТРО ПЧЕЛИЊЕГ ОРКЕСТРА.

Свако ко би с њим покрај пчела провео бар један дан, у то би се уверио.

# 13. ФЕСТИВАЛ МЕДА НОВИ САД 2007

13. Фестивал меда одржан је од 14. до 16. септембра и обиловало је богатим, изузетно садржајним пратећим догађањима. Органи-



фото: Бранко Вујков

Змај Јовина улица за време Фестивала

затори су се потрудили да осим "стандардних" манифестација: продајна изложба, Медена променада, Медени штафелај, Пчели у част, деци у сласт, Медени дар Граду, Пчеларска трибина, Медени турнир у шаху, Медени младенци и многих других ове године, први пут, организује и изложбу слика с темама сунце, сунцокрети, пчеле...

ФЕСТИВАЛ је отворио председник Скупштине града Зоран Вучевић, а освећење манифестације и пчелињих производа обавили су вештеници СПЦ. Потом су малишани из новосадских вртића и школа и штићеници СОС Дечијег села извели културно-уметнички програм у "најслађој", Змај Јовиној улици. За труд су били награђени малим паковањима меда, бомбонама и медањацима.

У подне, у Свечаној сали Градске куће, учеснике фестивала примио је Зоран Вуче-



фото: Зоран Лаличић

Жељко Радман и Душан Воргић  
Потписивање Повеље о братимљењу

вић. Он је нагласио значај Фестивала, једног од симбола "Српске Атине", а захвалио се председник Организационог одбора Фестивала Жарко Живановић. Свечану атмосферу у прелепом амбијенту Градске куће искористили су председници пчеларских друштава Херцег Новог, Жељко Радман и Новог Сада, Душан Воргић, како би потписали Повељу о братимљењу, што је поздрављено бурним аплаузом. Воргић је потом уручио поклон-писма "Медене дарове" донације од 1000 кг меда: Предшколској установи "Радосно детињство", "Дечијем селу" у Сремској Каменици, Дому у Ветернику, Дечијој болници у Новом Саду и ШОСО "Милан Петровић". Краљица меда поста-ла је Светлана Мајсторовић из Новог Сада



фото: Бранко Вујков

фото: Зоран Лаличић

Медени турнир и "Медени штафелај"

која са супругом Миланом пчелари више од 10 година, са 150 кошница. Златну плакету уручила јој је прошлогодишња Краљица, Гордана Милосављевић из Зрењанина. На крају су заслужнима уручене повеље и признања, а потом је певао хор КУД "Светозар Марковић".

После коктела домаћини и гости су изашли у Змај Јовину улицу где су се Новосађани тискали око стотинак тезги са разним врстама меда.

У 14,00 у Српској православној богословији "Св. Арсенија I Сремца" у Сремским Карловцима представљена је трећа књига,

фото: Зоран Паничић



*Промоција репринта "Српски пчелар"*  
репринт издање "Српског пчелара", двогодишњака из 1900/1901. године. О часопису и значају пчеларења по манастирима говорио је господин протојереј ставрофор Душан Петровић, ректор Богословије. Он је истакао велики допринос проф. Јована Живановића савременом пчеларству који је 1896. покренуо месечник "Српски пчелар" чији је био и главни уредник. Овај "илустровани орган за Српске пчеларе", како су га називали, излазио је све до 1934, када се спојио са београдским часописом "Пчелар" па их тако "здружене" и данас читамо. "Српски пчелар" је својим квалитетним, за оно време напредним текстовима и данас актуелан и добро ће доћи сваком младом пчелару.

фото: Жељко Вулегић



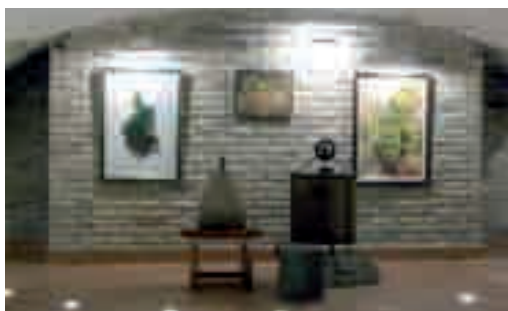
#### *Градска кућа - Додела признања*

Сваком потрошачу меда добро ће доћи брошурица "Пчели у част, меду у сласт" која је дељена бесплатно у циљу промоције пчеларства и едукације потрошача.

Фестивалу меда прикључили су се и сликари који су учествовали на ликовном саборању на Римским шанчевима. Мали део из богате збирке слика насталих у протеклих 17 година, изложено је у Галерији "Подрум" новосадског Аполо центра под називом "Сунце моје". Тема је била сунцокрет.

По цео дан, неуморно су се смењивали најмлађи у разноврсном програму "Пчели у част, деци у сласт". Од "озбиљних" програма треба споменути традиционалну "Пчеларску трибину" одржану у Заводу за заштиту природе Србије, на којој су истакнути научници, професори и практичари говорили о инвазији амброзије чији полен пчеле уносе у кошницу и мешају га с медом, о уљаној репици, о ноземози, америчкој кути и др. На Саветовању је промовисана и подељена публикација "Пчеларство и животна среди-

фото: Жељко Вулегић



#### *Изложба слика "Сунце моје"*

на" у издању Друштва пчелара "Јован Живановић".

Младенци, који су се у суботу и недељу венчавали у Саборној цркви Св. Георгија и Цркви Имена Маријина добили су на дар стилизовану кошницу-плетару од керамике, пуну меда, да им "живот буде слadak баш као мед", дело сликара и керамичара Миливоја Мирића.

Госте из Коцељеве и Осечине домаћини су одвели у манастир Велика Ремета у којем је недавно обновљено пчеларство. Игуман архимандрит Стефан им је показао нови пчелињак са стотинак кошница, просторије за врцање и складиштење меда, као и столарску радионицу. Ту је одржан Округли сто "Пчеларење у манастирима кроз историју". Говорио је свештеник Милош Антонић из Коцељеве.

фото: Жељко Вулегић



*Пчелари у посети манастиру Велика Ремета*



## ИЗЛОЖБА МЕДА У ГРАЧАНИЦИ

Четврта продајна изложба меда, која се традиционално одржава сваке године на Велику Госпојину у Грачаници, побудила је велико интересовање међу члановима друштва пчелара "Трмка" из Приштине са привременим седиштем у Грачаници. Било их је из свих српских насеља централног Косова. Посетиоци су се највише задржавали изпред тезге Љубомира Здравковића, пчелара из Чаглавице. Осим тегли квалитетног меда овај заљубљеник у ту врсту делатности изложио је и опрему ручне израде коју последњих година користи у производњи ове важне животне намирнице. Начелник Косовског округа Срђан Васић и Љиљана Савић из Скупштине града у разговору са члановима Друштва показали су разумевање за њихову забринутост због овогодишње дуготрајне суше и недостатка тржишта и обећали да ће помоћи у добијању повољних кредита за поспешивање производње. Председник Друштва Стојан Јовановић посебно је захвалио колеги Цветку Цакићу из Ваљева који је Друштву поклонио двадесет књига "ДВОМАТИЧНИ СИСТЕМИ ЗА ВИСОКОПРОДУКТИВНО ПЧЕЛАРЕЊЕ". Књиге су на изложби подељене излагачима и члановима Друштва.

*Н.К., новинар Јединства*

## СЛАВА ДРУШТВА ПЧЕЛАРА - БРУС



Друштво пчелара општине Брус 19. августа, на преображење, традиционално је обележило своју славу. Уз присуство председника друштава из суседних општина и других гостију одржана је свечана седница Скупштине и предавање из пчеларства.

Предавање је одржао Мирко Вилус.

Колачар Милосав Чоловић, уз присуство великог броја пчелара колачарство је предао Драгомиру Михајловићу.

*Војкан Ђурковић*

## АКТИВНОСТИ УП "ДРАГАН ДАМЊАНОВИЋ - БУРДА" У КРУПЊУ



*са лева на десно: Милан Средојевић председник, др Павле Финогонов и проф. Живко Марковић*

На овогодишњој Изборној скупштини Удружења пчелара "Драган Дамњановић - Бурда" у Крупњу, за председника је изабран Милан Средојевић.

Нови чланови Извршног одбора су: Миливој Живановић, Златомир Максимовић -секретар, Рајко Средојевић -благајник, Новак Манојловић и Милан Благојевић.

Удружење је са новим руководством до сада успешно реализовало:

- Предавања у великој сали СО Крупањ др Павла Финогонова и професора Живка Марковића из Лознице.

- Набавило тегле за мед под веома повољним условима за чланове удружења и за удружене пчеларе.

- Организовало замену воска за сатне основе са „Златном пчелом“.

- Захваљујући подршци председника СО Крупањ професора Ратомира Думића, организован је одлазак у Каменово на пчеларску манифестацију и посета старој српској светињи-манастиру Горњак.

Надамо се да ћемо успешно реализовати све планиране активности за ову годину.

*ПУ „БУРДА“*



## ПОВОДОМ ТЕКСТА ПРЕДСЕДНИКА ДП „УЖИЦЕ“ ГОРАК МИРИС МЕДА И БОРА ЗЛАТИБОР 2007, УПРАВНИ ОДБОР АСОЦИЈАЦИЈЕ ЈЕ РЕАГОВАО СЛЕДЕЋИМ ОДГОВОРОМ:

Колеге пчеларе, читаоце нашег часописа мо-  
рамо подсетити да увек постоји и «друга стра-  
на медаље».

Већина чланова Управног одбора је инсис-  
тирала на одговору, па га у најкраћем и изно-  
симо пчеларској јавности.

Сваки почетак је тежак. Златибор ће увек  
бити актуелан те очекујемо да ће наредних  
година постати нови Ташмајдан. Прошле го-  
дине 25, а ове године 35 излагача! А међу ово-  
годишњим излагачима били су именом и пре-  
зименом из Ариља **Милисав Шендековић**, из  
Нове Вароши **Мијаило Милетић**, а из Прибоја  
**Светозар Колџић**, а не као што у објављеном  
тексту пише да из ових места није било нико-  
га!? Такође из Пријепоља нису била два већ је-  
дан излагач, **Муниб Капиџић**!

Краљица меда је позвана, а вероватно је  
постојао разлог њеног недоласка! А што се  
тиче предавача, др Миланка Ерски је отказала  
(у договору са организатором) јер је у суботу  
била киша, а предавања су требала да се одрже  
на отвореном.

Неистина је да је изложба «постала место  
тешких подела», јер осим од ужичког «руко-  
водства» нисмо чули сличне констатације и  
дилеме? Одлична је сарадња међу 14 чланица  
Златиборско-моравичког округа. Асоцијација  
има свој Програм рада и он се коректно реа-  
лизује.

Плаћање унапред је уобичајена пракса и оно  
је уследило након двоструке «преваре» ужич-  
ког руководства које није платило чланарину  
ни за једну годину, за разлику од осталих чла-  
ница оба округа које су, иако сиромашније,  
уплату извршиле коректно!

ДП «Ужице» било је једно од иницијатора  
формирања Асоцијације, а не оснивач, и није  
иступило из Асоцијације! Како неко из нечега  
може иступити ако није учлањен и материјал-  
но верификован?

Асоцијација поштује све своје чланице па  
биле оне «развијене и велике» или неразвије-  
не и «мале». Ту поделе нема и тако ће бити и у  
будућности.

Искрено верујемо да огромна већина члан-  
ства ДП «Ужице» подржава идеје Асоцијације,  
а чланице Асоцијације поштујући «развије-  
ност и величину Друштва» ништа неће радити  
што није на добробит свога чланства и инте-  
реса пчелара Србије.

*Управни одбор Асоцијације*

## ПЉАЧКА ПЧЕЛАРА

У јуну објављена велика акција СПОС-а!  
Набавите апигард по повлашћеној цени и  
уштедите 350 000 евра! Ја бих рекао велика  
пљачка пчелара, а ево и зашто:

Купио сам апигард по високој цени и из-  
вршио третирање први пут 10.08.2007. код  
свих пчелињих заједница (ДБ и Аж). Друго  
третирање апигардом обављено је 31.08.2007.  
Пошто нисам видео да вароа опада у већем  
броју, решио сам да обавим контролно ди-  
мљење митаком. 18. септембра задимио сам  
три контролна друштва у 11,00, а по подне  
сам отишао да проверим колико има отпале  
варое. Просто нисам могао да верујем ко-  
лико је пуно палих вароа, нисам бројао али  
мање од 400 није било. Решио сам одмах да  
обавестим читаоце часописа «Пчелар» како  
би их упозорио да не изгубе пчелиње зајед-  
нице.

*Слободан Шулејић  
Кучево*

## ОБАВЕШТЕЊЕ ПЧЕЛАРИМА И ЧЛАНОВИМА АСОЦИЈАЦИЈЕ ПРОФЕСИОНАЛНИХ ПЧЕЛАРА СРБИЈЕ (АППС)

Имајући у виду велику штету коју су  
поједине наше колеге доживеле у току сун-  
цокретове паше ове године због пожара,  
позивамо све колеге и пчеларску привре-  
ду добре воље да према својим могућнос-  
тима изразе солидарност и покажу своју  
хуманост на делу. Евидентирање заинте-  
ресованих за пружање помоћи обавиће  
се телефоном на број: 063/803-33-59 или  
064/164-37-27.

Уједно обавештавамо садашње и будуће  
чланство о изменама текућег рачуна:

АППС 250-4080000235060-80 (Еуро Банк  
ЕФГ Штедионица АД Београд), као и да  
своје обавезе изврше до 31.10.2007.године.

Информације о могућностима за извоз  
меда могу се добити на: 063/803-33-59.

*Извршни одбор АППС*

## **СПИСАК ПРЕДАВАЧА СПОС-А СА ТЕМАМА ЗА 2007/2008.**

Комисија за образовање на седници одржаној 12. септембра 2007. детаљно је разматрала све, до назначеног рока пристигле пријаве кандидата за предаваче СПОС-а.

Код мањег броја кандидата неке теме нису могле бити прихваћене због недовољно јасног циља и садржаја, нетачних чињеница или принципа, контрадикторних ставова или недостатка захтеваног концепта.

Комисија оцењује да је у последње две године направљен значајан напредак у ажурирању списка предавача, те да се на њему налазе заиста квалитетне теме и компетентни предавачи, те препоручујемо друштвима пчелара да за образовање својих чланова ангажују првенствено значајне предаваче СПОС-а са овог списка.

Први пут Комисија је одлучила да издвоји у посебну групу предаваче из области апитерапије. Сматрамо да њихов рад може значајно утицати на побољшање здравља становништва, као и на повећање потрошње пчелињих производа у функцији превенције оболевања.

Предавачи су, као и претходних година, поређани по азбучном реду првог слова презимена.

*За Комисију за образовање,*

*Проф. др Јован Кулинчевић*

### **1) Мр сци. Наум Банцов**

Магистар биолошких наука

22327 Марадик, ул. Фрушкогорска бр. 25

(022) 506-676, (063) 599-260, (063) 536-778

- У 2006/2007. одржао 9 предавања. Од наставних средстава користи графоскоп, дијапројектор и видео пројектор.

- *Нове биолошко-еколошке технике пчеларења ЛР и ДБ кошницом*

- *Селекција и одгајање висококвалитетних и хигијенских матица и рад са Рошфусовим оплодњацима*

- *Сузбијање болести пчелињег легла (технолошко-биолошко-превентивно-генетским методама)*

- *Практичне теме по избору друштава или удружења пчелара из земље и иностранства у Едукационом центру на пчелињаку у Марадику (Центар поседује 50 места за седење под надстрешницом)*

### **2) Проф. др Душан Бањац**

11080 Земун, ул. Карађорђева бр. 10/141

(011) 2107-216, (064) 18-32-693

- У 2006/2007. одржао 2 предавања.

- *Америчка трулеж пчелињег легла - искуства и поуке*

- *Сезонски пролећни и јесењи радови на пчелињаку као превентива здравствене заштите пчела*

### **3) Дипл. инж. Мирко Вилус**

Дипломирани инжењер машинства

37240 Трстеник, ул. Радоја Крстића бр. 37/И-12

(037) 712-177, (064) 29-60-315

- У 2006/2007. одржао 8 предавања. Од наставних средстава користи графоскоп.

- *Пчеларска опрема за напредно и рационално пчеларење*

- *Припрема пчелињих друштава за добро зимовање*

- *Производња матица и формирање ројева за сопствене потребе у време паше, без смањивања сабирачке снаге друштва*

### **4) Милан Враштановић**

11420 Смедеревска Паланка, ул. Свете Каменоресца бр. 1/1

(026) 317-788

- У 2006/2007. одржао 4 предавања. Од наставних средстава користи графоскоп и видео пројектор.

- *Усавршена техника пчеларења ЛР кошницама као један од предуслова добијања висококвалитетног меда*

- *Неопходни и битни услови за оптималан пролећни развој пчелињих друштава, одгајање виталних пчела и искоришћавање багремове паше*

- *Фактори који утичу на продуктивност пчелињег друштва у искоришћавању багремове паше*



**5) Ђурађ Мркаило**

18000 Ниш, ул. Максим Горки бр. 2/15  
(018) 249-331

- У 2006/2007. одржао 5 предавања. Од наставних средстава користи опрему за производњу меда у саћу.
- *Савремена производња меда у саћу*

**6) Бранислав Ђуричић**

15000 Шабац, ул. Господар Јевремова бр. 15/2  
(015) 348-686 (стан), (015) 345-229 (кућа)

- У 2006/2007. одржао 2 предавања.
- *Пчеларење АЖ кошницом у савременим условима - блок систем са хоризонталном и вертикалном везом уз подршку технологије грејања*
- *Техника грејања и могућности њене примене у пчеларству*

**7) Др мед. Родољуб Живадиновић**

Доктор медицине на специјализацији из епидемиологије, апитерапеут  
18210 Житковац, ул. Стојана Јанићијевића бр. 12  
(018) 846-734, (063) 860-8510  
rodoljubz@nadlanu.com, [www.pcelinjak.com/zivadinovic.htm](http://www.pcelinjak.com/zivadinovic.htm)

- У 2006/2007. одржао 72 предавања. Од наставних средстава користи видео пројектор.
- *Сузбијање варое препаратима који не загађују мед и друге пчелиње производе*
- *Ефикасно сузбијање варое на основу најновијих научних сазнања (све методе)*
- *Још одлучније против варое новим препаратом Apigard*
- *Сузбијање варое оксалном киселином са пројектовањем презентационог филма*
- *Практична примена модерних научних сазнања у сузбијању америчке трулежи, ноземозе и кречног легла*
- *Нове методе пчеларења*
- *Примењена достигнућа савремене апитерапије*
- *Како да извучете профит из пчеларства*

**8) Дипл. ек. Ђоко Зечевић**

31320 Нова Варош  
Насеље Брдо  
(033) 63-160, (064) 17-80-050  
djokobz@ptt.yu

- У 2006/2007. одржао 14 предавања. Од наставних средстава користи видео пројектор.
- *Специфичности стационарног пчеларења у брдско-планинском подручју*
- *Етапе развоја пчелиње заједнице током године*
- *Пролећни развој и припрема пчелињих заједница за главну пашу*
- *Припрема пчелињих заједница за зимовање у брдско-планинском подручју*

**9) Здравко Илијев**

Нишка Бања, ул. Рузвелтова 56 б

- У 2006/2007. одржао 6 предавања. Од наставних средстава користи графоскоп и дијапројектор.
- *Припрема пчела за зиму и узимљавање*
- *Одгајање матица и формирање ројева*

**10) Милан Јездимировић**

34000 Крагујевац, ул. Спасеније Цане Бабовић бр. 3/3 – 29  
(034) 322-419, (064) 315-21-91

- Од наставних средстава користи компакт диск.
- *Минимум рада за максималне приносе ЛР кошницом, без прихране и селидбе*
- *Конструкција кошнице са освртом на подњачу и збег*

**11) Милан Јовановић**

37240 Трстеник, ул. Радоја Крстића бр. 37/16  
(037) 713-335, (063) 8-325-970

apiaryum@ptt.yu, www.apiaryum.co.yu

- У 2006/2007. одржао 2 предавања. Од наставних средстава користи графоскоп и видео пројектор.
- *Одгој матица методом распоређивања одабраних ларви*
- *Значај природних законитости пчелиње заједнице са освртом на савремене научне чињенице и искуства пчелара практичара*
- *Еколошка контрола вароа са освртом на биологију и динамику развоја (могућност практичне презентације оксалне киселине на пчелињаку)*
- *Органска производња и пчеларство*
- *Ипак будимо у приправности: Кошничина буба (Aethina tumida)*

**12) Чедомир Јовановић**

18000 Ниш, ул. Белопаланачка бр. 6  
(018) 590-075

- Од наставних средстава користи касете и компакт диск.
- *Научно заснована техника припреме пчелињих друштава, уз активан развој у оптималном року за главну багремову пашу*
- *Продуктивно пчеларење уз аматерско узгајање висококвалитетних матица на свом пчелињаку*

**13) Јово Н. Кантар**

11508 Грабовац, Видански крај 54 Д  
(064) 69-40-70

- Од наставних средстава користи графоскоп и видео пројектор.
- *Лекови - узрок болести пчела и људи*
- *Природна отпорност пчела на болести*
- *Услови који обезбеђују квалитетну матицу*

**14) Дипл. инж. Момчило Кончар**

23217 Александрово, ул. Михајла Пупина бр. 62  
(023) 817-711, 817-192, (063) 717-6332

- Од наставних средстава користи слајдове и живи материјал
- *Избор и уређење локације за пчелињак*
- *Како и са којим медоношама побољшати пашине прилике у окружењу пчелињака*
- *Вршине медоноше, пашни капацитет и гајење*
- *Производња садног материјала најбољих медоноша*
- *Нуклеуси на пчелињаку*
- *Узгој, додавање матица и умножавање пчелињих друштава*

**15) Проф. др сци. Јован Кулинчевић**

Београд  
(011) 444-222-1

- *Селекција пчела*
- *Узгој матица*

**16) Данча Марковић**

25255 Каравуково, ул. Светог Саве бр. 17  
(025) 762-404

- Од наставних средстава користи графоскоп.
- *Економика пчеларења ЛР кошницом са високом подњачом и међуподњачом и борба за високе приносе*
- *Буђење и развој пчелињих друштава*

**17) Живко Марковић**

Професор

15300 Лозница, ул. Николе Тесле бр. 16

(015) 872-696, (064) 45-81-966

- *Одржавање оптималне снаге пчелињих друштава током целе године у функцији остварења високих приноса*
- *Најновија техника пчеларења ЛР кошницама и другим настављачама у функцији добијања високих приноса пчелињих производа*
- *Припрема пчела за зимовање и брз развој у пролеће за главне паше*
- *Оправданост инвестивног улагања у пчеларство и економски ефекти*

**18) Милета Марковић**

14226 Јабучје

(014) 74-581, (064) 19-17-333

- У 2006/2007. одржао 5 предавања. Од наставних средстава користи видео пројектор.
- *Репродукција селекционисаних матица*

**19) Мр Казимир Матовић**

36000 Краљево, ул. Чика Љубина бр. 5/6

(036) 321-562, (036) 235-504, (064) 824-75-04

- *Болести пчела и пчелињег легла и законске регулативе у наведеној области, односно области контроле квалитета меда (микробиолошка и хемијска контрола меда)*

**20) Дипл. инж. Властимир Младеновић**

35000 Јагодина, ул. Бошка Ђуричића бр. 11/9

(035) 220-660, (064) 260-11-91

- У 2006/2007. одржао 1 предавање. Од наставних средстава користи графоскоп и дијапројектор.
- *Изимљавање и медобрање*
- *Узимљавање*
- *Умножавање пчелињих друштава*
- *Млеч - прикупљање, чување и употреба*

**21) Рајко Пејановић**

Дипломирани правник

15000 Шабац, ул. Др Аврама Винавера бр. 12/6

(015) 342-530

- У 2006/2007. одржао 13 предавања. Од наставних средстава користи графоскоп, дијапројектор и видео пројектор.
- *Техника пчеларења ЛР и Фарар кошницом*
- *Једноматични и двоматични систем*
- *Стационарно и селеће пчеларење*
- *Узимљавање заједница и пролећни развој*
- *Припрема друштава за багремову и летње паше*
- *Узгој матица за потребе већег пчелињака, њихово чување у сезони и зимском периоду применом методе грејања*
- *Превенција пчелињих болести и сузбијање варое на већем пчелињаку*

**22) Др Славомир Поповић**

11000 Београд, ул. Саве Ковачевића (Милешевска) бр. 38

(011) 245-4347, (063) 86-14-803

- У 2006/2007. одржао 11 предавања. Од наставних средстава користи графоскоп и пчеларску опрему и прибор.
- *Савремене методе пчеларења (са једном, две и више матица)*
- *Квалитетна припрема пчелињих друштава за зимовање, пролећни развој, припрема пчелињих друштава за главну пашу и спречавање ројидбеног нагона*
- *Узгој матица пресађивањем ларви, формирање ројева и додавање матица на мањим пчелињацима*
- *Сакупљање (вађење), конзервирање и чување полена, перге, прополиса и матичног млеча*
- *Пчелињи производи као храна и лековито средство у домаћинству и израда препарата на бази пчелињих производа*
- *Примена биолошких мера и органских киселина (мравље и оксалне) у борби против варое*



**23) Инж. Властимир Спасић**

Инжењер заштите на раду  
18000 Ниш, Булевар Немањина бр. 98/12  
(018) 531-754, (063) 8778-466  
maticanis@yahoo.com

- У 2006/2007. одржао 17 предавања. Од наставних средстава користи видео пројектор и графоскоп.
- *Примена оксалне и мравље киселине против варое, са практичном презентацијом*
- *Оптималан пролећни развој усклађен са биологијом пчела и условима у природи*
- *Превентивне мере у функцији сузбијања појаве и ширења болести пчела и легла*
- *Анализа најчешћих узрока страдања пчелињих заједница у зимском периоду*

**24) Мирко Спасојевић**

24344 Томиславци, С. Божића бр. 53  
(024) 728-148, (062) 581-060

- У 2006/2007. одржао 5 предавања. Од наставних средстава користи видео пројектор.
- *Радови на стационарном пчелињаку и исплативост хоби пчеларења*

**25) Дипл. инж. Живослав Стојановић**

Дипломирани инжењер грађевине  
24413 Палић, ул. М. Металца бр. 4  
(024) 753-771, (024) 548-255, (063) 510-598

- У 2006/2007. одржао 19 предавања. Од наставних средстава користи видео пројектор.
- *Припрема друштава за главну пашу*
- *Сунцокретова паша, када, како и где?*
- *Радови на пчелињаку током године*

**26) Мр сци. вет. мед. Драган Ђирковић**

Ветеринар специјалиста за болести пчела и пчелињег легла  
36300 Нови Пазар  
(020) 31-12-47, 31-55-36, (064) 189-58-01

- *Болести пчела и пчелињег легла*
- *Припрема пчелињих друштава за јесење-зимски период и зазимљавање пчела*
- *Производња матица*
- *Клиничка слика, дијагностика и терапија варозе*

**27) Проф. др Милан Ђировић**

34000 Крагујевац, ул. Словачких побуњеника бр. 6  
(034) 318-037 (кући), (036) 877-095 (пчелињак), (064) 589-35-04

- У 2006/2007. одржао 14 предавања. Од наставних средстава користи графоскоп.
- *Припрема пчела за зимовање и услови успешног зимовања*
- *Припрема пчелињих друштава за главну пашу и њено искоришћење*
- *Одајање квалитетних матица - домаћа и инострана искуства*
- *Методе и средства за економично и ефикасно сузбијање варое*
- *Прихрањивање пчела током године - начини, дозе, ефекти*

**28) Верољуб Умељић**

34000 Крагујевац, ул. Чеде Дулејановића бр. 33  
(034) 362-879, (063) 814-80-80  
vumeljic@ptt.yu, www.umeljic.com

- У 2006/2007. одржао 44 предавања. Од наставних средстава користи дијапројектор.
- *Узгој матица за сопствене потребе уз коришћење Jenter и Nicot апарата*
- *Техника пчеларења ДБ коиницама*
- *Сеоба пчелињих друштава ради постизања великих приноса меда*
- *Припрема друштава за ројење, формирање ројева и њихова нега*
- *Добијање пчелињих производа (мед, восак, прополис, цветни прах, млеч, пчелињи отров)*
- *Медоносна флора*

### 29) Владимир Хуњади

21131 Петроварадин, ул. Тунислава Пауновића бр. 8

(021) 6433-271, (063) 86-999-79

- У 2006/2007. одржао 16 предавања. Од наставних средстава користи компакт диск.

- *Пчеларење на мед уз успешно спречавање ројидбеног нагона*

### 30) Дипл. ек. Миљко Шљивић

37251 Глободер

(037) 681-126, (063) 8093-065

- У 2006/2007. одржао 21 предавање. Од наставних средстава користи графоскоп или видео пројектор.

- *Припрема пчела за зиму*

- *Радови на пролећном развоју друштава*

- *Радови у пчелињаку током лета*

- *Утицај услова на технику пчеларења*

- *Ројење, узроци, последице и спречавање*

## Предавачи из области апитерапије

### 1) Др мед. Родољуб Живадиновић

Доктор медицине на специјализацији из епидемиологије, апитерапеут

18210 Житковац, ул. Стојана Јанићијевића бр. 12

(018) 846-734, (063) 860-8510

rodoljubz@nadlanu.com, [www.pcelinjak.com/zivadinovic.htm](http://www.pcelinjak.com/zivadinovic.htm)

- У 2006/2007. одржао 72 предавања. Од наставних средстава користи видео пројектор.

- *Примењена достигнућа савремене апитерапије*

### 2) Прим. др мед. Видоје Кулић

Лекар специјалиста пулмолог

Сомбор, ул. Сенћански пут бр. 63

(025) 442-981, (064) 23-98-747

- Од наставних средстава користи графоскоп и компакт диск.

- *Алергија на убуд пчеле, заштита и прва помоћ*

- *Утицај пчелињих производа на здравље човека - начин узимања и припрема препарата*

### 3) Др мед. Верица Милојковић

Специјалиста опште медицине, апитерапеут

18000 Ниш, ул. Даничићева бр. 7

(018) 562-574, (064) 20-23-218

vericamilojkovic@yahoo.com

- У 2006/2007. одржала 6 предавања. Од наставних средстава користи видео пројектор.

- *Тајне пчелињих производа*

- *Апитерапија код инфекција органа за дисање*

- *Апитерапија код токсичног оштећења јетре*

- *Акутна упала панкреаса (гуштераче)*

- *Утицај матичног млеча на повишен ниво холестерола и триглицерида у плазми*

- *Апитерапија бенигне хипетрофије простате*

- *Хроничне улцерозне промене потколеница (Ulcus cruris)*

- *Апитерапија псориазе*

**4) Прим. др мед. Кадивка Стевановић**

Специјалиста социјалне медицине, апитерапеут

18000 Ниш, Булевар Немањина бр. 75/18

(018) 536-710, (064) 270-41-99

- У 2006/2007. одржала 2 предавања. Од наставних средстава користи видео пројектор.

- *Колико познајемо вредност пчелињих производа*

- *Пчелињи производи као храна и лек*

**5) Мр Жарко Степановић**

Магистар војних наука – смер хемија, пуковник ВЈ у пензији, дипломирани правник

11000 Београд, ул. Николе Мараковића бр. 8/2

(011) 599-044, (064) 339-77-75

- У 2006/2007. одржао 4 предавања. Од наставних средстава користи графоскоп и узорке препарата.

- *Технологија и рецептуре за израду препарата на бази пчелињих производа и лековитог биља и практични резултати примене (на основу властитог двадесетогодишњег искуства)*

**6) Др мед. Љубинка Стојковић**

Специјалиста опште медицине, апитерапеут

18000 Ниш, Булевар Немањина бр. 103

(018) 225-350, (064) 20-28-345

- *Синдром немирних ногу као последица шећерне болести - локална примена и ефекти прополиса*

- *Мултипла склероза - улога млеча и поленовог праха у ревитализацији овојница нерава и стимулацији лучења природних кортикостероида*

- *Ментална заосталост деце после прве године живота као последица лошег метаболизма - улога меда за бољи рад мозга*

## ПОЗИВНИЦА

Поводом јубилеја 110 година од оснивања Савеза пчеларских организација Србије,  
позивамо Вас на

### СВЕЧАЊУ АКАДЕМИЈУ

која ће се одржати у петак, 05. октобра 2007. године у Коларчевој задужбини у Београду  
са почетком у 20 часова.

### ПРОГРАМ:

- поздравна реч Живослава Стојановића, председника СПОС-а,
- поздравна реч његовог преосвештенства г-дина Порфирија,
- поздравна реч представника министарства Републике Србије,
- поздравна реч секретара Апиславије, г-дина Павела Ховорке (Словачка),
- поздравна реч председника Балканске пчеларске федерације, г-дина Косте Костова (Бугарска),
- Драгутин Гајић - СПОС, од Манастира Витовнице и Јагодине до Београда и Европе,
- мешовити хор КУД "Светозар Марковић" из Новог Сада,
- Бојана и Небојша Брдарић из Сомбора,
- Марија, Ана и Милица Петровић из Гложана,
- деца Дечјег села из Ср. Каменице,
- Милан Милић Јагодински, сликар и песник,
- дечији трубачки оркестар Данијела из Бјелућа код Ариља,

Водитељи програма:

Тања Миражић и Милан Шарић



## СПИСАК ПРИЗНАЊА И НАГРАДА СПОС-А ЗА 2006. ГОДИНУ

Комисија за доделу признања СПОС-а, одржала је састанак 16.08.2007. Комисија је констатовала да су стигла 62 предлога друштава за признања СПОС-а. Од тих 62 предлога, 34 су усвојена без икаквих примедби, у целини. Од преосталих 28 предлога, 20 предлога је усвојено, али не у целини (у највећем броју случајева нису усвојени предлози за „Златну медаљу-звање заслужни пчелар“ и то због неиспуњавања критеријума „године чланства“, или ако је удружење предложило више кандидата од броја који им, према броју чланова, припада). Преосталих 8 предлога су, према процени Комисије, комплетно враћени на дораду. Комисија је имала своја два предлога за признања, и то: „Повеља“ за ДП Ужице, због обележавања 70-те годишнице рада удружења; „Златна медаља-звање заслужни пчелар“ за Ратомира-Ратка Јоковића из Ариља. Иначе, Комисија је углавном одлучивала једногласно, али је ипак констатовала да одређена удружења нису испоштовала Правилник о додели признања, што се тиче признања „Повеља“, чл. 6 Правилника и „Почасни члан“, чл. 5 Правилника, али су предлози ипак прихваћени већином гласова (ЗА-2; ПРОТИВ-1-М. Вујновић, чији је став издвојен). Комисија ће накнадно сачинити Предлог новог правилника за доделу признања СПОС-а.

Укупно додељених признања: 360;  
диплома „Професор Јован Живановић“ : 59;  
Златна медаља-звање заслужни пчелар: 73;  
Почасни члан СПОС-а: 20;  
Повеља СПОС-а: 33;  
Похвалница СПОС-а: 86;  
Захвалница СПОС-а: 89;

### Диплома „Професор Јован Живановић“

Владислав Јелисавчић, Ужице  
Радоје Ђебић, Ужице  
Златко Драгачевац, Ужице  
Стојан Јечменица, Ужице  
Ранислав Пантић, Ужице  
Милан Јеленић, Крагујевац  
Слободан Вукићевић, Крагујевац  
Миливоје Милошевић, Крагујевац  
Александар Илић, Брус  
Др Звонко Алексић, Књажевац  
Славко Ераковић, Обреновац  
Драгољуб Џуверовић, Нова Варош  
Илија Лијескић, Бајина Башта  
Јовица Анђелковић, Смедерево  
Борислав А. Петровић, Кладово  
Радосав Димитријевић, Лучани (постхумно)  
Слободан Лазовић, Краљево  
Митар Бајић, Нови Сад  
Боривој Мркић, Нови Сад  
Јанош Балинт, Мужља  
Милан Јовановић, Трстеник  
Лука Михаиловић, Пожега  
Венцислав Рангелов, Бела Паланка  
Ратомир Миликић, Сјеница  
Милета Милинковић, Прибој  
Станислав Јаворац, Рума  
Павле Ковановић, Шабац  
Милован Јовановић, Лајковац  
Душан Лазаревић, Горњи Милановац  
Миле Кеча, Кикинда

Мирољуб Јанковић, Ниш  
Синиша Милошевић, Ниш  
Мирољуб Ђорђевић, Ариље  
Радован Ненадић, Ариље  
Иван Перишкић, Бачки Моноштор  
Драгош Стевановић, Чачак  
Радосав Карличић, Чачак  
Душан Обрадовић, Младеновац  
Властимир Спасић, Ниш  
Мирослав Љубомировић, Петровац  
Борислав Лекић, Пожаревац  
Љубиша Вељковић, Пожаревац  
Живорад Маринковић, Свилајнац  
Красимир Радивојевић, Сврљиг  
Радуле Теофиловић, Ваљево  
Никола Тодосић, Ваљево  
Младен Крстић, Алексинац  
Радомир Николић, Деспотовац  
Брана Ристић, Јагодина  
Породица Боцић, Зајечар  
Карољ Терек, Врбас  
Маринко Перић, Мали Зворник  
Драгољуб Стојановић, Лесковац  
Љубиша Младеновић, Лесковац  
Богдан Циврић, Чачак  
Недељко Воргић, Зрењанин  
Мирослав Павловић, См. Паланка  
Др Милан Здравковић, См. Паланка  
Миленко Петровић, Лешница

**Златна медаља и звање „Заслужни пчелар“**

Матовић Благоје, Ужице  
Радосав Вукотић, Ужице  
Витомир Вукашиновић, Ужице  
Душан Танасковић, Ужице  
Велизар Вукашиновић, Ужице  
Драгутин Мурузовић, Крагујевац  
Радослав Вељовић, Крагујевац  
Раде Радивојевић, Крагујевац  
Раде Костадиновић, Крагујевац  
Слободан Туфегџић, Брус  
Миломир Марковић, Брус  
Драган Р. Грујић, Књажевац  
Антал Ходоницки, Србобран  
Даница Ковачевић, Обреновац  
Ратомир Михаиловић, Обреновац  
Драган Дивац, Нова Варош  
Дамљан Боранијашевић, Нова Варош  
Боривоје Лишанин, Бајина Башта  
Бранко Живанчевић, Смедерево  
Слободан Стојановић, Смедерево  
Миливоје Живановић, Крупа  
Тома М. Новаковић, Кладово  
Драгоје Ковачевић, Лучани  
Милош Гајевић, Лучани  
Илија Поповић, Краљево  
Живорад Васовић, Краљево  
Георгије Ђурчић, Нови Сад  
Будимир Атанасковић, Трстеник  
Никола Максимовић, Врчин  
Владан Николић, Пожега  
Зоран Петровић, Бела Паланка  
Станоје Петковић, Рума  
Сафет Гилић, Сјеница  
Здравко Станојевић, Прибој  
Изет Чиндрак, Прибој  
Томислав Ђуричић, Шабац  
Зоран Ђурић, Шабац  
Слободан Марковић, Лајковац  
Драган Ђорђевић, Горњи Милановац  
Душко Мијатовић, Горњи Милановац  
Србислав Мадих, Кикинда  
Драгиша Михајловић, Ниш  
Драган Поповић, Ниш  
Јован Љубенковић, Ниш  
Станоје Илић, Ниш  
Небојша Ђукаловић, Инђија  
Милојко Ђурић, Ариље  
Владан Ковачевић, Ариље  
Милован Ковачевић, Ариље  
Ратомир Јоковић, Ариље  
Ивица Перишкић, Бачки Моноштор  
Милан Васиљевић, Чачак  
Јовић Милорадовић, Чачак  
Бранко Шапоњић, Чачак  
Горан Пешић, Младеновац  
Ђурађ Мркаило, Ниш  
Добрица Дидић, Ниш

Тихомир Ивковић, Петровац  
Слободан Рајковић, Пожаревац  
Драгиша Радојковић, Пожаревац  
Радослав Јевтић, Свилајнац  
Ацко Игњатовић, Свилајнац  
Драгослав Богдановић, Сврђиг  
Мирко Урошевић, Ваљево  
Миодраг Станић, Ваљево  
Родољуб Живадиновић, Алексинац  
Драгица Гавриловић, Јагодина  
Никола Ашанин, Јагодина  
Тодор Андрејевић, Зајечар  
Драгомир Јовановић, Зајечар  
Златко Алексић, Зајечар  
Момо Рогановић, Врбас  
Драган Ђорђевић, Лесковац

**Почасни члан СПОС-а**

Славко Матијевић, Крагујевац (постхумно)  
Данило Митровић, Бајина Башта  
Дојчило Ђекић, Лучани  
Пал Ковач, Мужља  
Кадивка Стевановић, Трстеник  
Милован Ускоковић, Трстеник  
Александар Алексић, Пожега  
Дарко Обрадовић, Лајковац  
Аца Лаковић, Кикинда  
Јован Џомпарин, Кикинда  
Милоје Стопић, Ариље  
Милисав Шендековић, Ариље  
Антал Сунток, Бачки Моноштор  
Милорад Остојић, Чачак  
Божа Новаковић, Ваљево  
Ђорђе М. Шакић, Ваљево  
Андрија Боршнер, Мали Зворник  
Момчило Зарубица, Чачак  
Милутин Стевановић, Смед. Паланка  
Мирослав Стојановић, Смед. Паланка

**Повеља СПОС-а**

Светозар Јовановић, Кривељ  
Предраг Шипетић, Чачак  
Мића Зорић, Нова Варош  
Милоје Савић, Бајина Башта  
Бранко Милошевић, Смедерево  
Момчило Вујовић, Лучани  
Милован Вукчевић, Трстеник  
Миодраг Вучинић, Трстеник  
СО Пожега, Пожега  
АД „Ливница“ Пожега, Пожега  
Манастир Св. Димитрије - с. Дивљане, Бела Паланка  
Рацко Муњић, Горњи Милановац  
Радивоје Лучић, Горњи Милановац  
УП Кикинда, Кикинда  
Веселин Јовић, Кикинда

Градска општина „Црвени крст“ Ниш,  
Правни Факултет - Ниш,  
ДП Ужице, Комисија за доделу признања СПОС-а  
„Јасмил“ доо- Ацо Лончаревић, Ариље  
„Дрво Декор“ доо- Милош Павловић, Ариље  
Саво Тодоровић, Чачак  
Косан Поповић, Чачак  
Јован Митић, Ниш  
ПД ТЕ-КО „Костолац“ Костолац, Пожаревац  
СО Ваљево, Ваљево  
Бранко Шиндић, Александровац Жупски  
ОШ „Десанка Максимовић“, Зајечар  
Новак Обрадовић, Мали Зворник  
Благоје Митић, Лесковац  
Специјалистички ветеринарски инст. Зрењанин,  
Зрењанин  
ПД „Јасеница“, Смед. Паланка  
Јованка Петровић, Смед. Паланка  
„Златна пчела“ - Радослав Степановић, Лешница  
Радио телевизија Војводине, Нови Сад  
Град Нови Сад  
Институт за ратарство и повртарство,  
Одељење за уљане културе, Нови Сад

#### Похвалница СПОС-а

Петар Лукић, Ужице  
Мирослав Бакић, Ужице  
Цане Петровић, Ужице  
Томислав Васић, Ужице  
Милисав Петаковић, Ужице  
Дејан Милосављевић, Ужице  
Радован Чолић, Ужице  
Драган Дејић, Ужице  
Момчило Милојевић, Крагујевац  
Радослав Марковић, Крагујевац  
Миодраг Сталетић, Крагујевац  
Предраг Ђуковић, Крагујевац  
Живојко Степановић, Крагујевац  
Радиша Илић, Брус  
Бранимир Ваљаревић, Брус  
Здравко Динић, Књажевац  
Марко Праштало, Инђија  
Селимир Исаиловић, Обреновац  
Љубодраг Ђураковић, Чачак  
Раденко Драгашевић, Нова Варош  
Ратомир Филиповић, Нова Варош  
Миодраг Петровић, Бајина Башта  
Зоран Милосављевић, Смедерево  
Радиша Лазић, Смедерево  
Милоје Обрадовић, Крупань  
Милан Радивојевић, Лучани  
Стеван Васиљевић, Лучани  
Арпад Ђерман, Мужља  
Милан Ерац, Трстеник  
Небојша Вељковић, Бела Паланка  
Велибор Гобељић, Сјеница  
Сафет Мујовић, Сјеница

Миломир Филиповић, Прибој  
Радован Ровчанин, Прибој  
Дане Кнежевић, Рума  
Мирољуб Александрић, Лајковац  
Мијат Петровић, Лајковац  
Радиша Новаковић, Горњи Милановац  
Зоран Еровић, Горњи Милановац  
Глигор Михаљ, Кикинда  
Андраш Сабо, Кикинда  
Тугомир Костић, Ниш  
Зоран Глигоријевић, Ниш  
Лука Бајовић, Ниш  
Јанош Николић, Ниш  
Томислав Јовичић, Ариље  
Љубиша Милинковић, Ариље  
Милош Павловић, Ариље  
Захарије Ђукић, Ариље  
Стеван Штрангар, Бачки Моноштор  
Миладин Лазовић, Чачак  
Бранка Величић, Чачак  
Никола Вујошевић, Чачак  
Петар Стевановић, Младеновац  
Душко Фијатовић, Ниш  
Љубиша Радојковић, Петровац  
Дејан Перић, Петровац  
Зоран Трампа, Пожаревац  
Бранислав Перић, Пожаревац  
Саша Миленковић, Пожаревац  
Радомир Митрашиновић, Пожаревац  
Манастир Златенац, с. Гложане, Свилајнац  
Радивоје Милетић, Сврљиг  
Станојка Пантелић, Ваљево  
Слободан - Ђока Јовановић, Ваљево  
Александар Радовановић, Ваљево  
Миодраг Дуњић, Александровац Жупски  
Надежда Врзић, Алексинац  
Предраг Брајковић, Зајечар  
Драган Ђорђевић, Зајечар  
Драгомир Манчић, Зајечар  
Перо Милетић, Врбас  
Перо Цветиновић, Мали Зворник  
Миодраг Спасић, Лесковац  
Саша Стевановић, Лесковац  
Миле Цветановић, Врање  
Боривоје Поповић, Врање  
Дејан Крстић, Лесковац  
Бранимир Савковић, Чачак  
Саша Кљајевић, Чачак  
Драго Шупут, Зрењанин  
Чеда Сикимић, Зрењанин  
Бранко Цветковић, Смед. Паланка  
Ђурђе Вукадиновић, Смед. Паланка  
Гордан Гајић, Смед. Паланка  
Александар Јозић, Смед. Паланка



**Захвалница СПОС-а**

Милован Баћковић, Ужице  
Драган Пантелић, Ужице  
Драган Огњановић, Ужице  
Полић Драган, Ужице  
Слободан Тијанић, Ужице  
Зарија Новаковић, Ужице  
Радомир Пантелић, Ужице  
Миладин Хаџи Јелисавчић, Ужице  
Др Снежана Живановић-Катић, Крагујевац  
мр Мирослав Маринковић, Крагујевац  
Радио Телевизија Крагујевац  
Телевизија „ИН“, Крагујевац  
Телевизија „К“, Крагујевац  
Миодраг Милетић, Брус  
Звонимир Раичевић, Брус  
Љубица Душанић, Инђија  
Жарко Савић, Обреновац  
Илија Бановић, Обреновац  
Божидар Чакаревић, Чачак  
Драган Љујић, Нова Варош  
Вук Живковић, Нова Варош  
Милош Ивановић, Бајина Башта  
Перо Драгаш, Смедерево  
Жарко Станковић, Смедерево  
Милосав Васић, Крупань  
Василије Пантелић, Лучани  
Драгомир Лазић, Лучани  
Бошко Радета, Мужља  
ВТШ Трстеник, Трстеник  
Миливоје Ковачевић, Пожега  
Љубиша Радовановић, Бела Паланка  
Јусуф Папић, Сјеница  
Христивоје Гобељић, Сјеница  
Богдан Новаковић, Прибој  
Хивзо Шеховић, Прибој  
Саво Мрдак, Прибој  
Миле Михајловић, Рума  
Радосав Петровић, Шабац  
Никола Пуцар, Шабац  
Драган Илић, Лајковац  
Милан Јоксић, Горњи Милановац  
Срећко Жижовић, Горњи Милановац  
Велисав Лукић, Кикинда  
Бранко Бјеђац, Кикинда  
Добривоје Филиповић, Ниш  
Алекса Николић, Ниш  
Зорка Томић, Ниш  
Благоје Тасић, Ниш  
Никола Петронијевић, Ариље  
Владе Милинковић, Ариље  
Предраг Ђорђевић, Ариље  
Гојко Ичелић, Ариље  
Дарко Седларевић, Чачак  
Милош Крунић, Чачак  
Милинко Миловановић, Чачак  
Драги Јанковић, Младеновац  
Љубинко Петровић, Ниш

Иван Раденковић, Ниш  
Драгослав Обрадовић, Петровац  
Љубиша Гогих, Петровац  
Владислав Спасић, Пожаревац  
Живорад Џокић, Пожаревац  
Славиша Аћимовић, Пожаревац  
Живадин Николић, Пожаревац  
Пољопривредна служба општине Сврљиг, Сврљиг  
Телевизија „Laser Vision“, Сврљиг  
Богољуб-Бора Станковић, Ваљево  
Станија Бркић, Ваљево  
Адам Крсмановић, Ваљево  
Војкан Бекрић, Александровац Жупски  
Душица Станковић, Алексинац  
Добрица Јевремовић, Деспотовац  
Сергије Кржановић, Зајечар  
Срђан Жикић, Зајечар  
Милован Стефановић, Зајечар  
Чедомир Анђелковић, Врбас  
Стјепан Мијатовић, Мали Зворник  
Ненад Петковић, Лесковац  
Властимир Димитријевић, Лесковац  
Новица Станковић, Врање  
Велибор Томић, Врање  
Телевизија „Канал Ин“, Лесковац  
Јанош Балинт, Зрењанин  
Зоран Тубић, Зрењанин  
Стеван Бањанин, Смед. Паланка  
Мирослав Лазовић, Смед. Паланка  
Владан Ђурић, Смед. Паланка  
Мирослав Милутиновић, Смед. Паланка  
Мирослав Искић, Лешница



# III ФЕСТИВАЛ МЕДА ЗРЕЊАНИН 2007

Друштва пчелара "Миливој Бугарски"-Зрењанин и "АКАЦ"-Мужља, од 12. до 14. октобра 2007, под покровитељством СО Зрењанин, Покрајинског секретеријата за пољопривреду и СПОВ-а, на Тргу слободе у Зрењанину, организују

## III ФЕСТИВАЛ МЕДА-ЗРЕЊАНИН 2007.

Манифестација је привредног, едукативног, културно-забавног и хуманитарног карактера. Право учешћа на изложби имају: пчелари, љубитељи пчеларства, произвођачи прибора, опреме и лекова за пчеле, прерађивачи воска, произвођачи лековитих и козметичких препарата на бази пчелињих производа и других прехрамбено - лековитих производа...

У склопу изложбе биће организована продаја пчелињих производа, прибора, опреме и лекова за пчеларство.

### Програм фестивала:

#### 10-22. октобар

Поставка опреме за пчеларство из Музеја "Проф. Јован Живановић" у Сремским Карловцима- Народног музеј

#### 12. октобар

11<sup>00</sup> - Свечано отварања III Фестивала меда Зрењанин 2007.

11<sup>30</sup> - Продајна изложба

18<sup>00</sup> - Предавање у сарадњи са Српским хемијским друштвом општине Зрењанин: **Живка Влајковић - Апипревентива у светлу културе здравог живот - Виша техничка школа**

#### 13. октобар

09<sup>00</sup> - Продајна изложба

11<sup>00</sup> - Културно - уметнички програм

**Стручна предавања из области пчеларства - Дом младости**

15<sup>00</sup> - Радови на пчелињаку при узимљавању пчелињих друштава - Драгослав Бугарски

16<sup>00</sup> - Производња и пласман пчелињих производа - Јожеф Агарди

17<sup>00</sup> - „Правилник о евиденцији пчелара и обележавању пчелињих заједница“ - округли сто

20<sup>00</sup> - **Свечана вечера "Пирош чизма"**, Мађарске комуне 42, Мужља

#### 14. октобар

09<sup>00</sup> - Продајна изложба

11<sup>00</sup> - Медени турнир у шаху за децу до 14 година, у сарадњи са Шаховским савезом општине Зрењанин

18<sup>00</sup> - Затварање III Фестивала меда Зрењанин 2007



www.vdf.org.yu

**Позивамо све заинтересоване да својим учешћем увеличају ову манифестацију.**

Писмене пријаве послати најкасније до 7. октобра, на једну од адреса:

Јанош Балинт, Козарачка 5, 23206 Мужља, 064/164 57 56 или 023/521 757

Миладин Милосављевић, Владимира Цветкова 70, 23000 Зрењанин, 064/240 31 62 или 023/63 458

*Секретар пчеларског друштва  
"Миливој Бугарски"  
Дејан Јашин*

## 2. МЕЂУНАРОДНИ ФЕСТИВАЛ МЕДА – ОЦАЦИ 2007

Пчеларско друштво „Сунцокрет”, под покровитељством општине Оџаци, 20. октобра 2007, на платоу испред Спортско – пословног центра организује

**2. МЕЂУНАРОДНИ ФЕСТИВАЛ МЕДА – ОЦАЦИ 2007**

### Извод из програма:

**8,00 – 16,00** Дегустација и продајна изложба пчелињих производа и опреме

**10,00** Свечано отварање

Предавање за пчеларе и остале грађане: Пчелиње болести и пчеларење у Европској унији

**17,00** Дружење и заједничка вечера

**Пријаве за учешће:** 062/652-098 Зоран Лукић, 064/171-59-25 Петар Чанак 064/41-66-186 Здравко Војиновић 063/86-25-026 Слободан Видановић,

Котизација 200 дин + 1kg меда који ће бити поклоњен. Жиро рачун: 310-1229-18 Пријављивање до 16.октобра 2007. године.

**Организациони одбор**



### ТОМИСЛАВ ГАЈИЋ-КВИСКО

Дана 03. 08. 2007. године преминуо је наш пријатељ и колега пчелар ТОМИСЛАВ ГАЈИЋ-КВИСКО, члан Удружења пчелара „Петар Враголић“ из Пецке. Нека му је вечна слава и хвала!

*Чланови УП „Петар Враголић“ Пецка*



### ВЕЛИСАВ ВЕЉО ДРОБЊАКОВИЋ

18. августа 2007. године у 76. години изненада је преминуо Велисав Вељо Дробњаковић, дугогодишњи пчелар из Чачка. Пчеларством се бавио последњих 30 година. Био је велики љубитељ пчела и своје знање је несегично преносио на млађе. Многи његови ученици су данас веома успешни пчелари у чачанском крају.

Један је од оснивача друштва „Чачанска пчела“. Обављао је многе дужности у Друштву, а смрт га је затекла на дужностима председника комисија за награде и признања и за здравствену заштиту пчела. Добитник је бројних пчеларских признања.

Нама чачанским пчеларима остаће тужна успомена на човека и друга који је у границама својих могућности пчеларству дао све што је могао.

Нека му је вечна слава и хвала!

*Друштво пчелара „Чачанска пчела“ - Чачак*

## пчелар - огласи

Папирићи за димљење против варое – лично или поузећем. Филиповић – Ужице. 031/513-687, 563-882, 524-172 (у продавници), 063/639-424

Купујем восак, восковарину (дрождину). Игњатовић Мијомир, Пожаревац. 012/213-532

Најсавременије скупљаче полена и хваталке ројева шаљем поузећем. Јевђовић. 034/340-785, 063/717-9876

Комплетне ројеве и мед продајем непрекидно. Ковачевић. 063/842-61-87, 064/490-44-95

Продајем полен. Никола Воркапић, Кнеза Милоша 27А, Шид. 022/711-021

Продајем полен. Горан Јовановић, Светозара Марковића 31, 22240 Шид. 022/710-538

Продајем полен. Стефановић Петар, Шид. 022/710-453, 064/37-18-015

Повољно продајем квалитетан полен. 063/556-131, 022/710-539

Продајем полен и мед. Наранџић Милан, Шид. 022/710-998

Продајем мед и полен. Божендић Рајко, Шид. 022/710-619

Продајем мед и полен. Божичковић Драго, Шид. 022/710-379, 064/33-99-417

Повољно продајем 28 ЛР друштава у приколици. ХИТНО. 025/744-061, 064/299-80-55

Израђујем и продајем калупе за изливање матичњака за производњу млеча и матица. 034/381-019, 034/570-384, Галић

Продајем полен. Мирослав Хемела, Шид. 022/711-411, 064/4169-447

Саднице медоносног дрвећа. Испорука на Ташмајдану. Александар Симић, Уб. 014/410-308, 064/614-75-23

Продајем 20 ЛР кошница са пчелама или на рамовима. 023/67-972, 064/332-44-86

Продајем две платформе по 12 ЛР друштава. Плаћање може и у меду. 064/140-32-48

Због старости продајем пчелињак. Петар Дотлић. 064/265-80-56, Звати увече

Пчеларска приколица са пчелама, приколица без пчела и електрична врцаљка. 024/754-256, 063/256-885

Продајем камион TAM 5000 са 40 кошница и 2 приколице са по 10 кошница. 012/540-816; 064/11-73-800;

Продајем TAM 5000 са 48 АЖ - 12 кошница са пчелама. 026/671-200; 063/80-50-739;

Продајем камион, регистрован, са пчелама, АЖ-10 стандард са опремом. 063/7199230;

Продајем "заставу" 435-10, са 50 АЖ кошница са пчелама, све у врло добром стању. 021/431-792;

Продајем багремов мед. Већа количина. Радован, Крушевац. 063/896-70-70;

Полен, полифлорни, у свим бојама, са Кукавице, сушен. Звонко Васић. 016/52-248; 063/418-096;

Полен (белосветски), е није (но домаћи). Иван Тадић, Шид. 022/714-807;

Продајем 10 нових стандардних ЛР кошница. Цена 30 евра. 064/63-87-424;

Продајем аутобус са 66 кошница, у одличном стању. Врло повољно. Може замена за мед. 021/6431-529; 064/11-22-706;

Продајем ПВЦ матичне решетке, бежалице, хранилице 2,5 литра, бежалице за лето, боксесе, кавезе. 014/222-700; 064/65-11-500;

Продајем шумски мед. Количина је ограничена. 064/613-98-46

Продајем полен. Милован Јовановић, Адашевци. 022/737-702;

Алуминијумска мрежа за подњаче и вентилацију, 290 дин/м<sup>2</sup>. Шојић, Пожега. 031/713-557;

Распродајем књигу Славка Јаковљевића „Ја сам млади пчелар“ по 50 динара. Даница. 011/329-1354;

Продајем приколицу, двоосовинску, за пчеларење са 44 ЛР кошнице. 018/570-114; 064/3888-927;

Продајем два пчеларска аутобуса са по 67 кошница, у одличном стању. 063/104-77-88, 021/643-2096

Продајем багремов мед. Већа количина. Радован, Крушевац. 063/896-70-70

## Расадник еводије

24435 Мол, Пионирска 2 Тел: +381 63/8 355 277

Барањи Рудолф +381 64/200 44 27 Барањи Кристијан +381 11/3161 269

e-mail: [evodiamol@hotmail.com](mailto:evodiamol@hotmail.com)



**ЦМА ПРОМЕТ**

Производи, откупљује, пакује и пласира  
мед и остале пчелиње производе  
преко трговине широм Србије



11319 Кријево, Бул. ослобођења 16  
тел: 026/821-080; 064/864-20-19; 064/864-20-21  
E-mail: [cmam-promet@ptt.yu](mailto:cmam-promet@ptt.yu)





златна медаља за квалитет  
са Новосадског сајма



Пчеларска радња

# НЕКТАР

Крагујевац

- израда и продаја сатних основа
- замена и откуп воска
- израда погача за прихрану пчела
- откуп меда и прополиса
- продаја

Телефон/факс

034/371 501

Производња погача

034/362 296

Производња воска

034/334 599

Мобтел: 063/640 144

[www.nektarkg.com](http://www.nektarkg.com)

[nektarkg@eunet.com](mailto:nektarkg@eunet.com)



## METALOPLASTIKA

*Sve vrste ambalaže  
za med...*



VRNJAČKA BANJA • tel. (036) 631-128, 631-487, 631-677 • [www.metaloplastika.com](http://www.metaloplastika.com)

**Karolji  
Nektar**

- Bečej -



Vlasnik: László Karolji  
21220 Bečej, Udarnička 40

Telefon: 021-817-274

mobil.: 063-7754-048

Email: karoljin@sojanet.co.yu

\*IZRADA I PRODAJA  
SATNIH OSNOVA  
SA 20% ZAŠTITE OD VAROE  
\*ZAMENA I ODKUP  
VOSKA I STAROG SAČA  
\*LEKOVI ZA PČELE  
PČELARSKI PRIBOR  
I OPREMA  
\*IZRADA SVEČA  
\*POGAČA ZA  
PREHRANU PČELA  
\*BAGREMOV, LIPOV,  
LIVADSKI  
I SUNCOKRETOV MED  
\*ODKUP MEDA  
I PROPOLISA  
\*BIO PROGRAM OD MEDA

**MATEX**

ŠABAC, Mišarska 15, tel./fax 015/335-274  
mob. 064/1341-935

**TIMOVAR®**

ad us. vet.

**EKOLOŠKI LEK**

za suzbijanje VAROE DESTRUCTOR

Koristi se tokom cele godine!

**MATISAN®**

ad us. vet.

Lek za uspešno  
suzbijanje  
VAROE DESTRUCTOR

MEDNA POGAČA

**MEDENKO . O**

**MEDENKO . A**

**MEDENKO . F**



**Forsamat**

Kobaltno-Vitaminski  
kompleks za  
stimulisanje Matice



**AMITRAZ**

**500 SET**

ad us. vet.

Za suzbijanje  
VAROE DESTRUCTOR



**OKSALNA  
KISELINA**

**85%  
Mravlja  
kiselina**

Za suzbijanje VAROE DESTRUCTOR i  
dezinfekciju košnica.



**Samo moćna sredstva  
mogu spasiti  
naše pčele!**

**SUPERSTRIPS  
VAROZAN  
APIHELT**

**Apivet, Novi Sad**  
**Pogon Ljukovo**  
(022) 55-11-44, (063) 506-332



**Dimilica Cr  
sa kožnim mehom**



**1.500,00**

**Nitne 50g**



**278,00**

**Kavez za matice**



**35,00**

**Kineska igla za  
presađivanje larvi**



**150,00**

**Pčelarski nož**



**160,00**

**Nož za  
otklapanje  
zupčasti Cr**



**555,00**

**Matična  
rešetka PVC**



**200,00**

**Komplet  
- Ručni valjci za  
proizvodnju satnih  
osnova - 1 i 2**



**98.000,00**

**Veštački  
matičnjaci**



**5,00**

**Viljuška**



**132,00**

**Košnica**



**od 3.432,00**

**Vrcaljke**



**od 6.160,00**

\* Cene su sa uračunatim PDV-om

\* Proizvodimo po Vašoj narudžbini:

- pakerice, duplikatore i kante za med i ostalu opremu za uspešno pčelarenje

\* Obezbeđujemo prevoz do kupaca



**Pčelarska kompanija** 37240 Trstenik, Pana Đukića 2/2



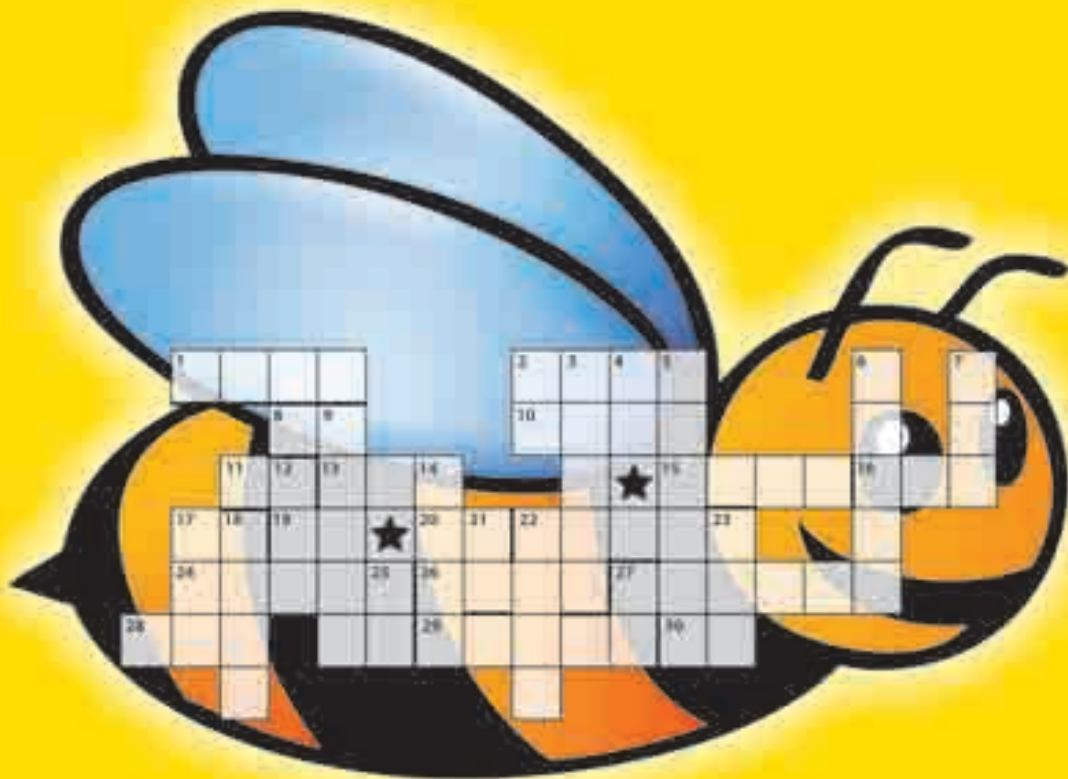
Tel/fax: (037) 714-232,

717-600, 723-561, 723-579,

(063) 843-87-39

e-mail: roj@ptt.yu, www.roj.co.yu





**Хоризонтално:** 1. Савез пчеларских организација Србије, 2. Име уредника Српског пчелара Маширевића, 8. ознака за калијум јодид; 10. наставак кошнице, 11. врста кошнице настављаче (скр.), 13. јесењи пчелињи непријатељ, 15. део кошнице, 16. део пчела са матицом који напушта кошницу, 17. Ханеманова решетка (скр.), 19. део спектра светлости који пчеле виде (скр.), 20. пчеларско друштво (скр.), 22. медоноша, 24. средство против варое на бази амитраза, 26. презиме великана швајцарског пчеларства Франсоа (1750-1831), чија се кошница отварала као листови књиге, 27. медоноша багремац, 28. енглеска скраћеница за америчку трулеж легла, 29. форма у којој се излива претопљени сирови восак, 30. врста кошнице погодна за уградњу у возила и павиљоне

**Вертикално:** 3. наш недавно преминули велепчелар из Купинова, 4. лаки метал који се користи за многе делове пчеларског прибора, 5. болест пчела, 6. гриња, пчелињи паразит, 7. скраћеница за најпознатији пчеларски часопис у Америци 9. Име оца српског рационалног пчеларења и оснивача Српског пчелара, 12. Амерички пчелар, конструктор кошнице настављаче, 14. латински назив за пчелу, 17. скраћеница за материју која се ствара прегревањем меда, 18. мамац за уништавање оса на пчелињаку, 21. врста кошнице настављаче са медишним полунаставцима, 22. живац, 23. део пчеларског прибора, 25. ознака за калијум јодид, 27. ознака за киселину у кристалу.

Решење из прошлог броја:

**Хоризонтално:** 1. Накана, 7. Платан, 8. ок, 10. драг, 11. п, 12. пас, 14. ор, 15. крт, 17. Перу, 18. љ, 19. Совиљ, 21. Јован Живановић, 25. Франц, 26. Ниш, 27. саг, 28. ен, 29. ове, 31. Толд, 33. и, 34. кркла, 36. аа, 37. врат, 38. навр, 40. вена, 41. ал, 42. терика. **Вертикално:** 1. нп, 2. алд, 3. Карољи Нектар, 4 атар, 5. наг, 6. ан, 8. опеани, 9. Каран, 11. Првослав, 13. сунцокрет, 15. кон, 16. Тивадар, 17. поре, 19. састанац, 20. Љиг, 21. јф, 22. ж, 23. ви, 24. ћ, 30. вране, 32. о, 35 љ, 37. вв, 39. ала, 43. и.

Kompanija RIOS i

**MEĐENA RIZNICA**

**zlatna pčela**

- Izrada i prodaja satnih osnova
- Zamena i otkup voska
- pčelarska oprema
- hrana za pčele
- lekovi za pčele
- Pčelarski proizvodi: med, vosak, propolis, mlec
- Izrada i prodaja košnica

riosstepa@ptt.yu

Karađorđeva 2, Rača; Tel.: 034/752-189; Mob.: 063/ 74-04-928



**"AGARDI" d.o.o.**

Subotica, Bogoboja Atanackovića 8, Agardi Jožef  
Mob. tel: 063/869-55-58, e-mail: agardy@eunet.yu

**OTKUP MEDA I UGOVARANJE  
OTKUPA ZA NAREDNU GODINU**

У следећем броју:

Тема: **ТАШМАЈДАН**

Шта могу деца у Рашанцу код Петровца на Млави



Zatvarač leta Cr - 50 din, Zn - 25 din



**EVROTOM**

Pletena mreža  
Cr (prohrom)  
1,5 x 1,5  
2,5 x 2,5



**AKCIJSKA PRODAJA POLENA**  
600 din / kg

Programsko - digitalna kasetna  
Vrcaljka (6DB ili 8LR) i sve ostale



Svi lekovi za pčele



Pogače za dodatak prehrani  
pčela

IZRADA I PRODAJA SATNIH OSNOVA  
ZAMENA: OTKUP VOSKA I STAROG SAČA  
PČELARSKI PRIBOR I OPREMA  
KOZMETIKA I HUMANA MEDICINA  
na karti pčelarije proizvoda

SRBIJA, 22400 RUMA, Kraljevačka 46  
Telefon: ++381 22 479 585, Fax: ++381 22 471 675  
BIB, 70100 ERČKO, Semberska 12, Telefaks: ++387 49 340 443  
BUGARSKA, SOFIJA, Telefaks: ++359 2 84 031 33  
e-mail: evrotom@hotmail.com  
<http://www.evrotom.com>